

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตและใช้สื่อมัลติมีเดียเพื่อจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ โรงเรียนบ้านต้นผึ้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาบุคลากร
2. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ วิชาภาษาอังกฤษ
3. หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านต้นผึ้ง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ วิชาภาษาอังกฤษ
4. การผลิตสื่อมัลติมีเดียด้วยโปรแกรม Adobe Captivate
5. แนวทางการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อมัลติมีเดีย
6. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ
7. บริบทของโรงเรียนบ้านต้นผึ้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาบุคลากร

1. ความหมายของการพัฒนาบุคลากร

บุคลากรเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญยิ่งในการที่จะปฏิบัติงาน ให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ เนื่องจากบุคลากรเป็นตัวจักรที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในองค์กร หรือหน่วยงาน ซึ่งต้องอาศัยความรู้ความสามารถในการผลิตผลงานออกมาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เป็นที่แน่นอนว่าหากหน่วยงานหรือสถานศึกษาใดมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความ

ประพุดดี พร้อมทั้งมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานได้ดีแล้ว หน่วยงาน หรือ องค์การนั้นๆ ก็จะมีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้น หน่วยงานทางการศึกษาทุก หน่วยงานจะต้องตระหนักให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากร ผู้ปฏิบัติงานให้มีความรู้ ความสามารถพร้อมที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าบุคลากรนั้นจะได้ผ่านการ สอบคัดเลือกหรือคัดเลือกมาแล้วก็ตาม หลังจากได้มีการปฏิบัติงานไปชั่วระยะเวลาหนึ่ง แล้ว หากหน่วยงานทางการศึกษาไม่มีการพัฒนาบุคลากรผู้นั้นให้มีความรู้ความสามารถ สำหรับการปฏิบัติงาน ก็จะทำให้บุคลากรผู้นั้นเริ่มจะค่อยๆ ล้าหลังหรือล้าสมัยไปในที่สุด ซึ่งอาจจะเป็นบุคลากรที่ไม่มีประสิทธิภาพต่อไปได้และเป็นการส่งผลสะท้อนต่อหน่วยงาน และประเทศชาติในอนาคตต่อไปเช่นกัน นักการศึกษาหลายท่าน ได้แสดงความคิดเห็นและ ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากรไว้ ดังนี้

ณรงค์ คำภาศรี (2550, หน้า 17) ได้กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรเป็น กระบวนการที่เพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อให้มีทักษะ ความถนัด ความสามารถที่เหมาะสมกับงานและพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพในการทำงาน

เสถียร วินโรตอง (2550, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของการพัฒนา บุคลากรไว้ว่าเป็นการพัฒนาความรู้ และเพิ่มทักษะในการปฏิบัติงาน เพื่อความสามารถ เฉพาะอย่างตามที่ต้องการ การพัฒนาเกี่ยวกับบุคคลกรในองค์การเริ่มตั้งแต่บรรจุ เข้าทำงานไปจนถึงการออกจากงาน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ทศนคติของ ผู้ปฏิบัติงานให้มีคุณภาพที่ดีและพัฒนาให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับองค์การหรือสภาพของ งานได้

ยงยุทธ เกษสาคร (2551, หน้า 23 - 26) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการ พัฒนาบุคลากรและการฝึกอบรมหมายถึงกระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเดิมที่เป็น สมบัติส่วนบุคคลของบุคคลกรให้มีพฤติกรรมใหม่ตามเป้าประสงค์ขององค์การทั้งในด้าน ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ตลอดจนบุคลิกภาพและเจตคติอย่างมีหลักเกณฑ์และมี ระเบียบแบบแผนที่ชัดเจนภายใต้สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์การ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากรหมายถึง วิธีการหรือกระบวนการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่นำมาพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานหรือ องค์การเพื่อเพิ่มพูนให้บุคลากรในหน่วยงานหรือองค์การมีความรู้ความสามารถและเกิด ทักษะในการทำงาน มีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงานเพื่อให้งานที่ปฏิบัติบรรลุเป้าหมายที่วาง ไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความมุ่งหมายของการพัฒนาบุคลากร

ในการทำงานของมนุษย์ ถ้าต้องทำงานที่ซ้ำซากจำเจเป็นเวลานาน ย่อมจะทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดต่ำลงทั้งนี้เพราะมีความเคยชินและคุ้นเคยกับวิธีการทำงานแบบเก่าๆ การพัฒนาบุคลากรจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่ทุกหน่วยงานจะต้องมีการกำหนดความมุ่งหมายในการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เจตคติ อันจะทำให้บุคลากรได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงาน และเป็นผู้ที่มีสมรรถภาพในการทำงานได้จนบรรลุผลสำเร็จตามความต้องการขององค์การ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการพัฒนาบุคลากรไว้ดังนี้

ยุพินพร ประเสริฐนอก (2550, หน้า 20 - 21) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรไว้ดังนี้

1. เพื่อเป็นการปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากร ที่ดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. เพื่อช่วยพัฒนาทักษะอันจำเป็นสำหรับการทำงานของบุคคลที่ได้รับคัดเลือก

ศิริลักษณ์ แสงบุญ (2550, หน้า 21) กล่าวว่า ความมุ่งหมายของการพัฒนาบุคลากร คือ ให้บุคลากรได้รับความรู้ มีความสามารถ มีความชำนาญ ซึ่งสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้หน่วยงานได้รับผลจากการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ ทำให้เกิดระบบงานที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นการลดความสิ้นเปลืองที่จะเกิดขึ้น ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของหน่วยงาน การพัฒนาบุคลากรไม่เพียงแต่จะทำให้หน่วยงานหรือองค์การมีประสิทธิภาพเท่านั้น ยังเป็นการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร ตลอดจนความถนัดของแต่ละบุคคลซึ่งแตกต่างกัน ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับสภาพการณ์เช่นด้านทรัพยากร สภาพแวดล้อม และความทันสมัยของเทคโนโลยี

ยงยุทธ เกษสาคร (2551, หน้า 28 - 29) ได้กล่าวถึง ความมุ่งหมายในการพัฒนาบุคลากรในองค์การ จำแนกได้ 2 ประการ คือ

1. ความมุ่งหมายขององค์การ (Institutional Objectives) เป็นความมุ่งหมายที่เน้นหนักในแง่ของส่วนรวม ได้แก่
 - 1.1 เพื่อสร้างความสนใจในการทำงานของบุคลากรในองค์การ
 - 1.2 เพื่อสอนงานและเสนอแนะวิธีการทำงานที่ดีที่สุด

1.3 เพื่อจัดวางมาตรฐานในการทำงานและพัฒนาการทำงานให้
ได้ผลสูงสุด

1.4 เพื่อลดความสิ้นเปลืองและป้องกันอุบัติเหตุในการทำงาน

1.5 เพื่อพัฒนาฝีมือในการทำงานของบุคคล

1.6 เพื่อพัฒนาการบริหาร โดยเฉพาะการบริหารด้านบุคคลให้มีความพอใจทุกฝ่าย

1.7 ฝึกฝนคนไว้เพื่อความก้าวหน้าของงานและการขยายองค์การ

1.8 เพื่อสนองบริการอันมีประสิทธิภาพแก่สาธารณะ หรือผู้มาติดต่อกับองค์การ

2. ความมุ่งหมายส่วนบุคคล (Employee Objectives) หมายถึง ความมุ่งหมายของข้าราชการ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติอยู่ในองค์การหรือหน่วยงาน ความมุ่งหมายส่วนบุคคลนี้ ได้แก่

2.1 เพื่อความก้าวหน้าในการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง

2.2 เพื่อพัฒนาท่าที บุคลิกภาพในการทำงาน

2.3 เพื่อพัฒนาฝีมือในการทำงานโดยการทดลองปฏิบัติ

2.4 เพื่อฝึกฝนการตัดสินใจ

2.5 เพื่อเรียนรู้งานและลดการเสี่ยงอันตรายในการทำงาน

2.6 เพื่อปรับปรุงสภาพการทำงานให้ดีขึ้น

2.7 เพื่อส่งเสริมและสร้างขวัญในการทำงาน

2.8 เพื่อเข้าใจนโยบายและความมุ่งหมายขององค์การที่ปฏิบัติงาน
อยู่ให้ดีขึ้น

2.9 เพื่อให้มีความพอใจในการปฏิบัติงาน

อุษารัฐ วิสากร (2551, หน้า 10) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการพัฒนาบุคลากร คือ การเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน รวมทั้งเจตคติที่ดี ตลอดจนบุคลิกภาพในการทำงาน เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ยุวดี ชุมปัญญา (2553, หน้า 20) ได้สรุปความมุ่งหมายของการพัฒนาบุคลากรไว้ว่า การพัฒนาบุคลากรมีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน รวมทั้งปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานอันจะนำไปสู่การพัฒนางานในหน้าที่ จะส่งผลต่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงานอีกด้วย

สรุปว่าการพัฒนาบุคลากรมีความมุ่งหมายเพื่อทำให้บุคลากรมีศักยภาพ

ทั้งในด้านความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงาน มนุษย์เป็นศูนย์กลางแห่งการพัฒนาในทรัพยากร 4 M คือ มนุษย์ งบประมาณ อุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ และการบริหารจัดการที่ดี ในทรัพยากรทั้ง 4 นี้ถือว่ามนุษย์มีความสำคัญที่สุด มนุษย์เป็นทรัพยากรเพียงอย่างเดียว ที่มีชีวิตจิตใจ เต็มใจได้และมนุษย์สามารถกำกับดูแล อีก 3M ที่เหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นในองค์การจำเป็นต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ดีที่สุด เพื่อบรรลุถึงประสิทธิภาพประสิทธิผลสูงสุดขององค์การ

3. กระบวนการพัฒนาบุคลากร

องค์ประกอบของความสำเร็จขององค์การนั้นประกอบด้วยหลายประการด้วยกัน แต่ประการที่สำคัญที่สุดคือบุคลากรในองค์การ คุณลักษณะของบุคลากรที่จะเป็นทรัพยากรหลักขององค์การนั้นเกิดจากการพัฒนา ดังนั้นวิธีการและกระบวนการพัฒนาบุคลากรจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้องค์การประสบผลสำเร็จได้ กระบวนการพัฒนาบุคลากรมีนักการศึกษาและนักวิชาการได้นำเสนอไว้ดังนี้

วรรัตน์ เขียวไพรี (2550, หน้า 17) ได้สรุปว่า การพัฒนาบุคลากรจะต้องมีกระบวนการและขั้นตอนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ หาความจำเป็นโดยการวิเคราะห์ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการพัฒนาบุคลากร เพื่อนำมาวางแผนพัฒนาและต้องมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์

ศิริลักษณ์ แสงบุญ (2550, หน้า 24 - 25) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาบุคลากรไว้ 6 ขั้นตอน

1. ความต้องการ (Need) การหาความต้องการเป็นขั้นตอนสำคัญที่สุด ตัวบุคลากร เช่น ครู อาจารย์ ต้องมีการพัฒนาโดยผู้บริหารต้องหาวิธีการกระตุ้นและส่งเสริมให้บุคลากรสนใจต่อการพัฒนาตนเองด้วย
2. การวินิจฉัยและการวิเคราะห์ (Diagnosis and Analysis) เป็นการพัฒนาสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมที่ควรแก้ไข โดยใช้แบบสอบถามหรือการสัมภาษณ์ให้ครูอาจารย์ได้แสดงความคิดเห็น เพื่อทราบถึงความต้องการของครูอาจารย์โดยภาพรวม
3. การพัฒนา (Development) เป็นการแสวงหากลวิธีแก้ไขปรับปรุงตามความต้องการของครูอาจารย์ เช่น การประชุมปฏิบัติการ การอภิปรายและการเผยแพร่ข่าวสาร เป็นต้น
4. ความเป็นไปได้ (Validation) ความเป็นไปได้ของโครงการศึกษาโดย

การวิจัยทดลอง (Pilot Study) และการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้โครงการดำเนินไปด้วยดี

5. การนำไปใช้ (Implementation) คือการนำเอาโครงการไปสู่การปฏิบัติโดยเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน มาให้การฝึกอบรมในสิ่งที่ผู้จัดทำโครงการขาดประสบการณ์และไม่สามารถทำได้ด้วยตนเอง

6. การประเมินผล (Evaluation) การประเมินผลโครงการที่ทำ ว่าได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาอย่างมีเกณฑ์ เพื่อแก้ไขปรับปรุงแก้ไขในข้อบกพร่องต่อไปและควรประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

จันทราณี สงวนนาม (2551, หน้า 16) ได้สรุปว่า กระบวนการพัฒนาบุคลากรจะต้องเริ่มต้นที่การสำรวจปัญหา ความจำเป็นและความต้องการในการพัฒนา จากนั้นดำเนินการวางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินผลและปรับปรุงพัฒนากระบวนการพัฒนาบุคลากรต่อไป

เมธี ปิลันธนานนท์ (2553, ออนไลน์) นำเสนอกระบวนการพัฒนาบุคลากร มี 6 ขั้นตอน คือ

1. กำหนดจุดหมายและบทบาทของหน่วยงาน
2. จัดคณะบุคคลเพื่อดำเนินการและรับผิดชอบ
3. กำหนดความต้องการต่างๆ ในการพัฒนา
4. เตรียมแผนการพัฒนาบุคลากรทั้งหมด
5. ดำเนินโปรแกรมพัฒนาบุคลากร
6. ประเมินผลกระบวนการพัฒนา

วิไลพร ปุณยากร (2554, หน้า 24) ได้สรุปกระบวนการพัฒนาบุคลากรไว้ว่า การพัฒนาบุคลากรจะต้องมีขั้นตอนพัฒนาอย่างมีระบบ เริ่มต้นที่สำรวจสภาพปัญหา ความจำเป็นและความต้องการในการพัฒนา วางแผน ปฏิบัติประเมินผลปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาบุคลากรต่อไป

สรุปได้ว่ากระบวนการพัฒนาบุคลากร ประกอบด้วยการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ การวางแผนการพัฒนา การดำเนินการตามแผนที่วางไว้ และการประเมินผลการดำเนินงาน

4. แนวทางการพัฒนาบุคลากร

กลไกและวิธีการที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากร มีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่การ

เพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ความชำนาญและทัศนคติให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน การพัฒนาบุคลากรให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น วิธีการที่เลือกนำมาใช้ในการพัฒนาต้องเหมาะสมกับบริบทของหน่วยงาน งบประมาณ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงแนวทางในการพัฒนาบุคลากรไว้ดังนี้

วรารัตน์ เขียวโพธิ์ (2550, หน้า 12) ได้กล่าวว่าแนวทางในการพัฒนาบุคลากรมีหลากหลายวิธี ขึ้นอยู่กับการคัดเลือกกิจกรรมหรือวิธีเหล่านั้นมาใช้ และควรคำนึงถึงความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ตลอดจนความต้องการที่แท้จริงของคุณ ว่ามีความต้องการวิธีการหรือกิจกรรมใดในการพัฒนาเพราะจะมีผลทำให้กิจกรรมนั้นประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายที่วางไว้ และตอบสนองความต้องการของคุณด้วย

จันทร์ธานี สงวนนาม (2551, หน้า 15) ได้สรุปว่า แนวทางการพัฒนาบุคลากรมีหลายวิธีที่หน่วยงานสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาบุคลากรได้ เช่น การนิเทศ การพัฒนาด้วยกระบวนการปฏิบัติงาน การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การพัฒนาตนเอง และพัฒนาองค์การ ดังนั้นในการเลือกใช้วิธีการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารจะต้องพิจารณาโดยละเอียดเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าทั้งงบประมาณและเวลา ตลอดจนก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงาน

ยงยุทธ์ เกษสาคร (2551, หน้า 31 – 32) กล่าวว่า วิธีการพัฒนาบุคลากรที่องค์การใช้พัฒนานั้นมีหลากหลายวิธี อาจเลือกใช้ได้ตามความเหมาะสม ดังนี้

1. การศึกษาไปพร้อมกับการปฏิบัติ (On-the-job-study) มีความสะดวกและง่าย ใช้ในกรณีมีบุคคลบรรจุใหม่ ยังไม่รู้การปฏิบัติงานได้พอดี จะต้องมีคนพี่ที่รู้งานคอยให้คำแนะนำ และคำปรึกษาด้านภาระงานในหน้าที่
2. การปฐมนิเทศ (Training or Orientation) คือ วิธีก่อนการบรรจุ แต่งตั้งข้าราชการครูจะมีการแนะนำระเบียบ การปฏิบัติต่างๆ สภาพแวดล้อม โดยผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผู้ทำหน้าที่ปฐมนิเทศ
3. การทำงานในฐานะผู้ช่วยหรือลูกมือ (Apprenticeship Training) เช่น การให้เป็นผู้ช่วยหัวหน้าแผนก ผู้ช่วยหัวหน้าสาย ผู้ช่วยผู้บริหาร เป็นต้น
4. การฝึกงานต่อจากทฤษฎี (Internship Training) เป็นการร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนวิชาชีพหรือสถาบันการศึกษาเฉพาะกับหน่วยงานวิชาชีพนั้นๆ
5. การฝึกกระยะสั้น (Learner Training) เวลาโรงเรียนขาดบุคลากรครูอย่างกะทันหัน จึงทำการฝึกอบรมบุคลากรครูในหลักสูตรกระยะสั้น
6. การให้ไปศึกษาในสถาบันการศึกษาแห่งอื่นนอกเวลาทำงาน

หรือใช้เวลาบางส่วนของการทำงานไปรับการศึกษา (Outside Courses) ยกตัวอย่างเช่น การอนุญาตให้ครูไปศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ขาดแคลน เช่นภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์

7. การให้ไปศึกษาใหม่หรือศึกษาต่อเพิ่มเติม (Retraining or Upgrading) เป็นการเพิ่มคุณวุฒิของครูให้มีความรู้มากขึ้น โดยอาจจะส่งไปศึกษาต่อตามมหาวิทยาลัยทั้งภายในและภายนอกประเทศก็ได้

วิธีการพัฒนาบุคลากรดังที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีหลากหลายวิธีที่จะนำไปใช้ในกาพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานได้ เช่น การฝึกอบรม การปฐมนิเทศ การศึกษาดูงาน การศึกษาเพิ่มเติม การอบรมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการ ดังนั้น ในการที่จะเลือกใช้วิธีการพัฒนาบุคลากรวิธีใดนั้น จะต้องเลือกให้เหมาะสมกับบริบทขององค์การ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้มากที่สุด

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพครู ในการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยการผลิตและใช้สื่อมัลติมีเดียไว้ 2 แนวทาง

1. การอบรมเชิงปฏิบัติการ

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางไว้ 2 แนวทาง

1.1 ความหมายของการอบรมเชิงปฏิบัติการ

การอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นการจัดขึ้นเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ โดยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ต่อกัน ผู้เข้ารับการอบรมจะมีส่วนร่วม ช่วยให้ความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกันและร่วมกันทำงานเพื่อฝึกการแก้ปัญหา ร่วมกัน โดยผู้เข้าอบรมทุกคนมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติ การฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการทำงานเฉพาะอย่าง (วรวรรธน์ ศรียาภัย, 2554, หน้า 5)

1.2 ประเภทของการอบรมเชิงปฏิบัติการ

การอบรมเชิงปฏิบัติการ แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1) ลักษณะการทำงานของบุคลากรในองค์กร หรือหน่วยงานและ 2) ที่มาของการจัดอบรม

1.2.1 ประเภทที่แบ่งตามลักษณะการทำงานของบุคลากร

มี 2 ประเภท คือ การอบรมบุคลากรก่อนประจำการและการอบรมบุคลากรประจำการ

1.2.1.1 ประเภทการอบรมบุคลากรก่อนประจำการ

บุคลากรเหล่านี้ ได้แก่ ผู้ที่กำลังจะเข้าทำงาน การอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับผู้ที่กำลังจะ

เข้าทำงาน เน้นหนักในด้านการเตรียมให้ผู้รับการอบรมมีความพร้อม ความคุ้นเคยกับ สถานที่ที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับกระบวนการทำงานในหน้าที่และบุคลากรที่คนจะต้องมี สัมพันธ์ภาพในการทำงานต่อไป กล่าวโดยย่อก็คือเป็นการสร้างความคุ้นเคยกับสถานที่ทำงาน บุคคลและงานใหม่

1.2.1.2 ประเภทการอบรมบุคลากรประจำการ เป็นการ อบรมเชิงปฏิบัติการที่จัดให้แก่ผู้ที่กำลังประจำการหรือผู้ที่ทำงานอยู่แล้ว คาร์เตอร์ วี กูด กล่าวถึง การอบรมประเภทนี้ว่า “เป็นการอบรมพิเศษหรือเฉพาะคนที่ทำงานอยู่แล้ว รวมทั้งบุคลากรในวงการศึกษาต่างๆ โดยมุ่งจะเพิ่มพูนความสามารถของคนเหล่านั้น” กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การอบรมประเภทนี้ เป็นการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการทำงานที่ทำอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น เป็นการพัฒนาการทรัพยากร มนุษย์เพื่อพัฒนางาน

1.2.2 ประเภทที่แบ่งตามที่มาของการอบรมมี 2 ประเภท คือ ตาม นโยบายและความต้องการของผู้บังคับบัญชาและตามความสมัครใจของบุคลากร

1.2.2.1 ประเภทการอบรมตามนโยบายและความต้องการของ ผู้บังคับบัญชา ยังจำแนกได้ 2 ประเภท คือ 1) การอบรมให้บุคลากรใหม่เพื่อช่วย ให้ปรับตัวได้เร็วขึ้น เข้าลักษณะการอบรมปฐมนิเทศและ 2) การจัดอบรมเพื่อให้ ผู้ปฏิบัติงานมีสมรรถภาพในการปฏิบัติงานหรือมีความชำนาญงานดียิ่งขึ้น เป็นการมอง ในทรรศนะของผู้บริหารองค์กรหรือหน่วยงานที่ต้องการพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ

1.2.2.2 ประเภทการอบรม ตามความสมัครใจของบุคลากร การอบรมเชิงปฏิบัติการประเภทนี้ มักริเริ่มมาจากกลุ่มบุคคลที่มีความสนใจ มีปัญหา ร่วมกัน ต้องการแก้ปัญหานั้น และรู้ตัวว่าการทำเช่นนี้ได้สำเร็จต้องการจัดอบรม เชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาตนให้พ้นจากการเป็นคนล้าสมัย เพื่อให้สามารถทำหน้าที่หรือการ งานของตนได้ดีขึ้นและสามารถแก้ปัญหาได้จริงๆ เรียกว่าเป็นความเต็มใจที่จะให้มีการ จัดการอบรมประเภทนี้ขึ้น

1.3 ข้อดีและข้อจำกัดของการอบรมเชิงปฏิบัติการ

1.3.1 ข้อดีหรือข้อได้เปรียบของการอบรมเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

1.3.1.1 สามารถจัดสนองความต้องการสำหรับพัฒนาบุคลากร ในหน้าที่การงานเฉพาะด้านอย่างมากมายทั้งทางวิชาการและสังคม

1.3.1.2 สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และมีประสบการณ์จาก

การลงมือทำหรือผลิตผลงาน สมกับชื่อที่ว่า “เชิงปฏิบัติการ” หรือคำภาษาอังกฤษว่า “Workshop” ซึ่งหมายความว่า ฝึกงานคือเป็นการหาประสบการณ์จากการฝึกทำ ปฏิบัติและสร้างหรือผลิตงานออกมา

1.3.1.3 ทำให้กลุ่มสามารถร่วมกันพิจารณาวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการ รวมทั้งการตัดสินใจด้านต่างๆ ของการนำประสบการณ์ต่างๆ ไปใช้แก้ปัญหาในการทำงานหลังการฝึกอบรมแล้ว

1.3.2 ข้อจำกัดของการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีดังต่อไปนี้

1.3.2.1 สัดส่วนของวิทยากรต่อสมาชิกผู้รับการฝึกอบรมมีอัตราสูงเพราะในภาคปฏิบัตินั้นอาจจำเป็นต้องอาศัยวิทยากรประจำกลุ่มมาให้คำปรึกษาและช่วยเหลือ

1.3.2.2 เวลาที่ใช้สำหรับสมาชิกผู้รับการฝึกอบรมและดำเนินการมาก

1.3.2.3 ต้องอาศัยแหล่งทรัพยากรที่ใช้ในการฝึกอบรม สิ่งอำนวยความสะดวกและวัสดุของใช้ค่อนข้างมากและเป็นพิเศษ

1.3.2.4 สมาชิกผู้รับการฝึกอบรมต้องเต็มใจ อุทิศตนในการทำงานตามลำพังและประสานงานกับคนอื่นอย่างยิ่ง

1.4 ขั้นตอนหรือกระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติการ

การอบรมเชิงปฏิบัติการมีขั้นตอนหรือกระบวนการดำเนินการดังนี้

1.4.1 เตรียมสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เรียบร้อยล่วงหน้า

1.4.2 ติดต่อวิทยากรและจัดหาแหล่งทรัพยากรทางวิชาการให้เรียบร้อยล่วงหน้า

1.4.3 อบรมเชิงปฏิบัติการไปตามแผน

1.4.4 เสนอผลงาน ประเมินและติดตามผลงานตามความ

จำเป็น

1.5 สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการอบรมเชิง

ปฏิบัติการ

1.5.1 การจัดสถานที่สำหรับการอบรมเชิงปฏิบัติการควรมีลักษณะ

ดังนี้

1.5.1.1 เป็นห้องขนาดใหญ่ มีที่สำหรับบรรยายและสาธิต

สำหรับวิทยากรและสิ่งที่เหมาะสมสำหรับผู้รับการฝึกอบรมนั่งควรจัดไว้รอบๆ โต๊ะ หรือโต๊ะเล็กหลายตัวต่อกันเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าและมีที่เหลือสำหรับวางสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ และสำหรับปฏิบัติงานมีจำนวนพอเพียงกับจำนวนกลุ่มในกรณีที่มีหลายกลุ่ม

1.5.1.2 มีมุมเอกสารและสิ่งสำคัญสำหรับค้นคว้าอ้างอิง

1.5.1.3 กระดานดำ ชอล์ก หรือวัสดุอื่นใดที่ใช้สำหรับบันทึก

ข้อคิดเห็นและจดบันทึก

1.5.2 สื่อโสตทัศน ทั้งประเภทเครื่องมือและวัสดุสำหรับวิทยากรใช้หรือสมาชิกเสนอผลงาน

โดยสรุปแล้วการอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นการอบรมเป็นกลุ่มประมาณ 10 - 25 คน จากผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น เพื่อพัฒนาผู้รับการอบรมให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานให้ก้าวหน้าต่อไป รวมทั้งเพื่อแก้ปัญหาและขยายความรู้

2. การนิเทศภายใน

2.1 ความหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา

นักวิชาการหลายท่านและหน่วยงานราชการได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา ดังนี้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2550, หน้า 58)

ได้สรุปความหมายของการนิเทศภายในว่า การนิเทศภายในโรงเรียน คือ การนิเทศที่มีการริเริ่มและจัดดำเนินการโดยบุคคลภายในสถานศึกษา โดยจัดตามความต้องการและความจำเป็นของสถานศึกษานั้นๆ และมีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาการปฏิบัติงานของบุคลากร อันจะส่งผลให้เกิดการจัดการศึกษาของโรงเรียนมีคุณภาพสูงขึ้น

สุภากร ราชากรกิจและคณะ (2550, หน้า 52)

ให้ความหมายของการนิเทศภายในว่า หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับครูในโรงเรียนในการปรับปรุงและพัฒนาการทำงานของครูทำให้ครูมีประสิทธิภาพ เพื่อส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนด

กรองทอง จิระเดชากุล (2550, หน้า 4) การนิเทศภายใน

โรงเรียน หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนหรือการให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลัก ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือการสร้างเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกายสังคมอารมณ์

จิตใจและสติปัญญา ให้เต็มตามวัยและศักยภาพ ตลอดจนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครูในสถานศึกษานั้นในการปรับปรุงแก้ไข พัฒนาการปฏิบัติงานของครูให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน

จันทราณี สงวนนาม (2551, หน้า 159) ได้สรุปความหมายของการนิเทศภายในว่า เป็นการนิเทศภายในสถานศึกษา ดำเนินการโดยผู้บริหารสถานศึกษาและครู ตลอดจนบุคลากรภายในสถานศึกษา ร่วมกันปรับปรุงงานด้านต่างๆ เป็นการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน อันจะนำมาซึ่งคุณภาพของสถานศึกษา และผู้เรียนให้อยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ ซึ่งผู้รับการนิเทศ ได้แก่ ครูผู้สอนและบุคลากรภายในสถานศึกษาทุกคน

จากความหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษาที่นักวิชาการได้กล่าวมาสรุปได้ว่าการนิเทศภายใน หมายถึง การปฏิบัติงานภายในสถานศึกษาระหว่างผู้นิเทศ คือผู้บริหารและผู้ถูกนิเทศ คือ ครูหรือบุคลากรภายในสถานศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงพัฒนาการทำงานของครู ทำให้ครูสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 กิจกรรมและกระบวนการนิเทศภายใน

2.2.1 กิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ผู้บริหารสามารถดำเนินการได้อย่างหลายอย่าง แต่การจะเลือกให้วิธีการใดควนคำนึงถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาแต่ละแห่ง เช่น การประชุม อบรมปฐมนิเทศ การสังเกตการสอน การศึกษาเอกสารทางวิชาการ การให้คำปรึกษาหารือเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล การสนทนาทางวิชาการ การพาไปศึกษานอกสถานที่ การสัมมนา การจัดนิทรรศการ การเยี่ยมชั้นเรียน การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (จันทราณี สงวนนาม, 2551, หน้า 160)

2.2.2 กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นขั้นตอนการนิเทศสถานศึกษาที่มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องมี 4 ขั้นตอน คือ (สุภากร ราชากรกิจ และคณะ, 2550, หน้า 70 - 71)

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการสภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวังหรือเป้าหมาย ความต้องการหมายถึง ความคาดหวังที่จะพัฒนางานให้ดีขึ้นในขณะที่งานนั้นมีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับที่ไม่เป็นปัญหา การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลตัวบ่งชี้คุณภาพต่างๆ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกชั้น ด้านผลการเรียนบทพร้อมของนักเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์

2. สำรวจและประเมินความต้องการของครู

3. จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความ

ต้องการ

4. วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและจัดลำดับ

ความสำคัญของสาเหตุ กำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหาและดำเนินการตามความ

ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 ชั้นวางแผน หมายถึง การนำข้อมูลการ

วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา สาเหตุของปัญหาและความต้องการมากำหนดกิจกรรม และแนวทางการปฏิบัติงานนิเทศ การวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นขั้นตอนที่ นำเอาทางเลือกที่จะดำเนินการ มาร่วมกันกำหนดรายละเอียดกิจกรรมและลำดับขั้นตอน ในการปฏิบัติ เขียนเป็นโครงการนิเทศภายใน

ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติการนิเทศ หมายถึง การ

ดำเนินการตามกิจกรรมที่กำหนดในโครงการนิเทศภายในโรงเรียน ในการปฏิบัติการนิเทศ ภายในโรงเรียนผู้บริหารหรือผู้นิเทศจะต้องนำหลักการนิเทศ เทคนิค ทักษะ สื่อและ เครื่องมือในการนิเทศไปใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และบุคลากรผู้รับการนิเทศ เพื่อให้ การปฏิบัติการนิเทศภายใน ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ผู้บริหารและผู้นิเทศดำเนินการ ดังนี้

1. เตรียมความพร้อมก่อนการนิเทศ ควรจัดให้มีการ ประชุมคณะปฏิบัติงานเพื่อซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการ กิจกรรม สื่อ เครื่องมือ การบันทึกผลการประเมินและสรุปผลการนิเทศ

2. ปฏิบัติการนิเทศ คือ การดำเนินการตามกิจกรรม ที่กำหนดไว้ในโครงการนิเทศภายใน ผู้นิเทศไม่ควรละเลยเกี่ยวกับการเสริมแรงให้กำลังใจ ให้รับทราบปัญหาความต้องการของผู้รับการนิเทศและนำปัญหาและความต้องการนั้นมา หาทางช่วยเหลือและสนับสนุน

ขั้นที่ 4 การประเมินผล หมายถึง การตรวจสอบ

ความสำเร็จของโครงการกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้ที่มีหน้าที่ดำเนินการ ประเมินผล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและคณะนิเทศ การประเมินผลมีขอบข่ายการปฏิบัติ

ดังนี้

และเป้าหมาย

ผู้รับการนิเทศ

1. ประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการตามวัตถุประสงค์
2. ประเมินความเห็นเพื่อทราบความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศ
3. ประเมินกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
4. สรุปผลการประเมินเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับ

ปรับปรุงการปฏิบัติงานในโอกาสต่อไป (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2550, หน้า 70 – 71)

สรุปได้ว่า ขั้นตอนของกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง แบบแผนและขั้นตอนในการนิเทศการศึกษาที่จัดลำดับไว้อย่างเป็นระเบียบ ชัดเจน ต่อเนื่องซึ่งขั้นตอนการนิเทศภายในประกอบด้วยการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การวางแผน การปฏิบัติการณ์และการประเมินผล โดยเป็นการประสานการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

2.3 ประเภทของการนิเทศภายใน

นิเทศภายใน แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การนิเทศ

รายบุคคลและการนิเทศเป็นกลุ่ม รายละเอียดมีดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2550, หน้า 136 – 138)

2.3.1 การนิเทศรายบุคคล เป็นวิธีการที่ผู้นิเทศและครู จะมีปฏิสัมพันธ์กัน อย่างใกล้ชิดเพื่อหาวิธีแก้ปัญหาหรือปรับปรุงการสอนอย่างตรงจุด การนิเทศรายบุคคลมีเทคนิคที่สำคัญดังนี้

2.3.1.1 การเยี่ยมชั้นเรียนและการสังเกตการสอน เป็นเทคนิคที่ช่วยพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างตรงจุดมากที่สุด ผู้นิเทศต้องทำให้ครู เข้าใจตรงกัน ยอมรับผู้นิเทศและทำให้เปิดกว้างที่จะพัฒนาตนเองอย่างแท้จริง นอกจากนี้ผู้นิเทศต้องมีเครื่องมือที่เป็นระบบซึ่งจะช่วยให้ครูได้แนวทางชัดเจนในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

2.3.1.2 การสาธิตการสอน ใช้ในกรณีที่ต้องการเน้นวิธีการสอนและทักษะเฉพาะทางหรือได้รับการขอร้องจากครู ผู้นิเทศต้องเตรียมตัวล่วงหน้าอย่างดีและมีการซักถามหลังการสาธิต การสาธิตการสอนอาจใช้กับการนิเทศ

เป็นกลุ่มก็ได้

2.3.1.3 การให้คำปรึกษา เป็นวิธีการที่ผู้นิเทศและครู จะได้สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับการหาแนวทาง แก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนของครูเป็นรายบุคคล วิธีนี้ใช้กับครูใหม่เพื่อให้เกิด ความมั่นใจในการสอนและครูเก่าที่ต้องการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนของตน

2.3.1.4 การให้ผู้สอนประเมินตนเอง เป็นวิธีการที่จะ ช่วยให้ผู้ครูมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนา กระบวนการจัดการเรียนรู้ ยอมรับการประเมินจากผู้อื่นและยอมรับวิธีการจัดการเรียนรู้ วิธีใหม่ๆ

2.3.2 การนิเทศเป็นกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับครูส่วนใหญ่ในโรงเรียน เพื่อร่วมกันป้องกันแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียน มีเทคนิคที่ควรใช้ดังนี้

2.3.2.1 การประชุม การอบรมและการประชุมเชิง ปฏิบัติการผู้บริหารควรให้ครูมีโอกาสประชุมเพื่อปรึกษาหารือและสนทนาทางวิชาการ จะช่วยให้ครูตื่นตัวในการปฏิบัติงานและเห็นแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพให้ก้าวหน้าอยู่ เสมอ ส่วนการอบรมและประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นกิจกรรมที่จำเป็นต้องจัดให้ครูได้ฟื้นฟู และเพิ่มพูนความรู้รวมทั้งได้ปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อจัดทำผลงานที่น่าไปใช้ประโยชน์ในงาน ที่ทำอยู่ ความก้าวหน้าทางวิชาการ ให้ครูสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและ กระตือรือร้นในการทำงาน

2.3.2.2 การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ครูควรได้รับการ ส่งเสริมให้ทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาปรับปรุงการเรียนการสอนและทดลอง วิธีการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการสอนเฉพาะจุด ผู้นิเทศควรหาวิธีช่วยเหลือครูให้สามารถทำ วิจัยจากเรื่องที่สนใจ

2.3.2.3 การให้บริการทางวิชาการ เป็นวิธีที่ใช้ ค่อนข้างมาก ครูต้องมีข้อมูลที่จะตัดสินใจรับบริการทางวิชาการทั้งภายในและภายนอก โรงเรียน ได้แก่ การให้ข้อมูล การทำเอกสารเผยแพร่ การจัดศูนย์วิชาการ การศึกษาดูงาน

2.3.2.4 การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ (Coaching) เป็น วิธีการพัฒนาสมรรถภาพการทำงานของครู โดยเน้นไปที่การทำงานให้ได้ตามเป้าหมาย ของงาน หรือการช่วยให้สามารถนำความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่และหรือได้รับการอบรมมา ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ การให้คำชี้แนะมีลักษณะเป็นกระบวนการ มี เป้าหมายที่ต้องการไปให้ถึง 3 ประการ คือ การแก้ปัญหาในการทำงาน การพัฒนาความรู้

ทักษะ หรือความสามารถในการทำงาน และการประยุกต์ใช้ทักษะหรือความรู้ในการทำงาน ที่ตั้งอยู่บนหลักการของการเรียนรู้ร่วมกัน (Co-Construction) โดยยึดหลักว่าไม่มีใครรู้มากกว่าใคร จึงต้องเรียนไปพร้อมกันเพื่อให้ค้นพบวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

2.4 บทบาทหน้าที่ของบุคลากรการนิเทศและหน้าที่ของผู้นิเทศ

บทบาทหน้าที่ของบุคลากรการนิเทศ รายละเอียดดังนี้

(กรรทอง จิรเดชากุล, หน้า 5 – 10) บุคลากรการนิเทศ หมายถึง ผู้บริหารและคณะกรรมการนิเทศ ของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีบทบาทและภารกิจสำคัญ ดังนี้

2.4.1 บทบาทในการส่งเสริมและจัดให้มีการนิเทศ

ภายในโรงเรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเอง สามารถดำเนินงานตามนโยบายได้ถูกต้อง ทำหน้าที่นิเทศภายในโรงเรียนได้อย่างสมบูรณ์

2.4.2 บทบาทในการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อ

การศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพครูโดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ให้ดีขึ้น ส่งเสริมให้มีการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับครูในโรงเรียน

2.4.3 บทบาทในการจัดประชุมอบรม มีการจัดประชุม

อบรมในรูปแบบต่างๆ เช่น การประชุมปฏิบัติการ การสัมมนา อภิปรายกลุ่ม เป็นต้น นอกจากนี้ ยังต้องส่งเสริมให้ครูมีโอกาสเข้ารับการอบรมในการพัฒนาวิชาชีพ นำทักษะความรู้มาปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4.4 บทบาทในการติดตามประเมินผลซึ่งจะช่วยให้ครู

พัฒนาศักยภาพได้ดีขึ้นการประเมินเพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข ให้เกิดการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์

2.4.5 บทบาทในการใช้กลุ่มโรงเรียน สมาคมวิชาชีพ

หรือเครือข่ายเป็นแนวทาง เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ครูในโรงเรียน โดยใช้กลุ่มหรือเครือข่ายช่วยเหลือด้วยวิธีการต่างๆ เช่นการจัดประชุมทางวิชาการ การศึกษาเอกสาร การศึกษาดูงาน ฯลฯ

2.4.6 บทบาทในการสร้างครุต้นแบบในสาขาวิชาต่างๆ

ซึ่งจะก่อให้เกิดผลในการพัฒนาและเป็นแบบอย่างแก่ครูทั่วไปได้

2.4.7 กำหนดนโยบายของการนิเทศภายในโรงเรียน เช่น

ส่งเสริม ให้ใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงานเพื่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ เป็นต้น

2.4.8 ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง

หลักสูตรและเรื่อง อื่นๆ ที่ครูส่วนใหญ่ มีความต้องการในการพัฒนา ซึ่งจะเป็นประโยชน์

ต่อการปรับปรุงการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู ตลอดจนมีเจตคติที่ดี ต่อการนิเทศภายใน
โรงเรียน

2.4.9 ปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน ตามแผนการ

นิเทศของสถานศึกษา

2.4.10 เปิดโอกาสให้คณะครู มีส่วนร่วมในการ

ดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนและมีการประเมินตนเอง

2.4.11 สรุปและเผยแพร่งานที่ประสบความสำเร็จ

สรุปได้ว่าการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการที่สำคัญและจำเป็น
อย่างยิ่งที่ทุกสถานศึกษาต้องกำหนดนโยบายและดำเนินการตามบทบาทภารกิจของการ
จัดการศึกษา เพื่อให้เกิดการคิดค้น และพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ ในการเรียนรู้อย่างมี
ประสิทธิภาพ และต้องอาศัยความร่วมมือของชุมชน ท้องถิ่น และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกด้าน
ทุกคน บุคลากรเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญยิ่งในการที่จะปฏิบัติงานหรือดำเนินกิจกรรม
ต่างๆ เมื่อได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านความรู้และวิธีการต่างๆ ในการปฏิบัติงานให้ประสบ
ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้เนื่องจากบุคลากรเป็นตัวจักรที่สำคัญใน
การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ซึ่งต้องอาศัยความรู้ความสามารถในการผลิตผลงานออกมาให้มี
คุณภาพและประสิทธิภาพ

การปฏิบัติกิจกรรมนิเทศติดตามผล จำเป็นต้องอาศัยขั้นตอนในการ
ดำเนินงานเพื่อให้เกิดการประสานความร่วมมือกันอย่างเป็นระบบ และในกระบวนการ
นิเทศนั้นจะต้องได้รับความร่วมมือกันในการปฏิบัติกิจกรรมนิเทศของผู้นิเทศ ผู้รับการ
นิเทศ รวมถึงบุคลากรอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศติดตามผล มีการดำเนินการนิเทศ
เป็นลำดับขั้นตอนที่ถูกต้อง เพื่อที่จะปรับปรุงแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงคุณภาพการจัดการ
เรียนการสอนในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าโรงเรียนมีความจำเป็นที่จะต้องทำการนิเทศอย่าง
ต่อเนื่อง เพราะความก้าวหน้าทางวิชาการเพิ่มพูนขึ้นเรื่อยๆ และเป็นการช่วยให้ครูเข้าใจ
วัตถุประสงค์ของการศึกษา การนิเทศภายในเพื่อสามารถนำสิ่งที่ได้รับการนิเทศไปใช้
ปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ วิชาภาษาอังกฤษ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ วิชาภาษาอังกฤษ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, หน้า 2) ระบุว่าจัดการการเรียนรู้ภาษาอังกฤษหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มีความคาดหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพและศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลกและสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์

1. ความจำเป็นในการเรียนวิชาภาษาต่างประเทศ

ในสังคมโลกปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิสัยทัศน์ของชุมชนโลกและตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก นำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่างๆ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น เรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศและใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้ รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆ ได้ง่ายและกว้างขึ้นและมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต ภาษาต่างประเทศที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ซึ่งกำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ภาษาอังกฤษ ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น เช่น ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน จีน ญี่ปุ่น อาหรับ บาลี และภาษากลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน หรือภาษาอื่นๆ ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษาที่จะจัดทำรายวิชาและจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

2. สาระสำคัญในการเรียนวิชาภาษาต่างประเทศ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ สื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ แสวงหา

ความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร การใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็น ตีความ นำเสนอข้อมูล ความคิดรวบยอดและความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสม

สาระที่ 2 การใช้ภาษาต่างประเทศตามวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ความสัมพันธ์ ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ภาษา และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับวัฒนธรรมไทยและนำไปใช้อย่างเหมาะสม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น การใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนโลก การใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ชุมชน และสังคมโลกเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อประกอบอาชีพและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

3. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่างๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ต 1.3 นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดรวบยอดและความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ โดยการพูดและการเขียน

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และนำไปใช้ ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษา และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทยและนำมาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนาแสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

มาตรฐาน ต 4.2 ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างประเทศ พอสรุปหลักสูตรได้ว่า การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษาและการแสวงหาความรู้ในการประกอบอาชีพและยังช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขและในสังคมโลกในปัจจุบันการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน ซึ่งธรรมชาติการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพและศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราววัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก สามารถถ่ายทอดความคิดวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านต้นผึ้ง ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

1. ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน

โรงเรียนบ้านต้นผึ้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 ได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 (โรงเรียนบ้านต้นผึ้ง, 2554, หน้า 1 – 3) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision)

มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงก้าวทันเทคโนโลยีการสื่อสารและถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยสู่สากลอย่างสร้างสรรค์

พันธกิจ (Mission)

1. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
2. ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมเจ้าของภาษา

เป้าหมาย (Goal)

1. ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานตัวชี้วัด มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์
2. ผู้เรียนมีทักษะการใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูล การเรียนรู้การสื่อสาร และการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาต่างประเทศ

2. สาระของหลักสูตร

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลกและสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสารการใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็น ตีความ นำเสนอข้อมูล ความคิดรวบยอดและความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสม

สาระที่ 2 การใช้ภาษาต่างประเทศตามวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ความสัมพันธ์ ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของ

ภาษา ภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับวัฒนธรรมไทยและนำไปใช้อย่างเหมาะสม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นการใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนโลกการใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ชุมชน และสังคมโลกเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อประกอบอาชีพและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

3. มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่างๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้ และความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ต 1.3 นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดรวบยอด และความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ โดยการพูดและการเขียน

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นและเป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

มาตรฐาน ต 4.2 ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนบ้านต้นผึ้ง มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

4.2 ความสามารถในการคิดเป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องการทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทัน

กับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

4.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้ เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสมและมีคุณธรรม

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศโรงเรียนบ้านต้นผึ้งมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

5.1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

5.2 ซื่อสัตย์สุจริต

5.3 มีวินัย

5.4 ใฝ่เรียนรู้

5.5 อยู่อย่างพอเพียง

5.6 มุ่งมั่นในการทำงาน

5.7 รักความเป็นไทย

5.8 มีจิตสาธารณะ

กล่าวโดยสรุปหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศโรงเรียนบ้านต้นผึ้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากสกลนคร เขต 2 มีทั้งหมด 4 สาระ 8 มาตรฐานการเรียนรู้ สรรรณนะผู้เรียน 5 ประการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ข้อ จะเห็นได้ว่าทางโรงเรียนบ้านต้นผึ้งให้ความสำคัญกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นอย่างมาก เพื่อเตรียมความพร้อมในหลายๆ ด้านโดยมุ่งให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มความสามารถและนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันในชุมชนของตนเอง และชุมชนที่แวดล้อม การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในชุมชนของตนเอง และชุมชนที่แวดล้อม ด้วย การสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของชุมชน สังคมและสภาพแวดล้อม

และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

การผลิตสื่อมัลติมีเดีย ด้วยโปรแกรม Adobe Captivate

1. ความหมายของสื่อมัลติมีเดีย

สื่อมัลติมีเดีย (Multimedia) นับเป็นรูปแบบใหม่ของสื่อที่กำลังทวีบทบาทความสำคัญแทนที่สื่อแบบเดิมและการค้นคว้าจากตำรา มัลติมีเดียเริ่มเป็นที่สนใจของทุกคนและถูกนำไปใช้ในท่วงการ จึงได้มีผู้ให้ความหมายของสื่อมัลติมีเดียไว้ดังต่อไปนี้

ฤทธิ์ชัย อ่อนมิ่ง (2548, หน้า 55) ได้กล่าวว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียเป็นการนำสื่อประสม เช่น ข้อความ เสียง ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เข้ามาช่วยในการนำเสนอเนื้อหา ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการนำเสนอเนื้อหาให้น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

จริยา เหนียนเฉลย (2549, หน้า 171) ได้กล่าวว่า สื่อมัลติมีเดียหรือสื่อประสม (Multimedia) หมายถึงการนำเอาสื่อการสนทนาหลายอย่างหรือมากกว่า 2 ชนิดขึ้นไปมาสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องในเวลาเดียวกันและมีคุณค่าที่ส่งเสริมซึ่งกันและกันสื่อการสนทนาอย่างหนึ่งอาจใช้เพื่อหาความสนใจในขณะที่อีกอย่างหนึ่งใช้เพื่ออธิบายข้อเท็จจริงของเนื้อหาและอีกชนิดอาจใช้เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้ง การใช้สื่อประสมจะช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จากประสาทสัมผัสที่ผสมผสานกันและได้ค้นพบวิธีการที่จะเรียนในสิ่งที่ต้องการได้ด้วยตนเองมากขึ้น

กิตติมา เพชรทรัพย์ (2553, หน้า 21) ได้ให้ความหมายมัลติมีเดีย (Multimedia) ว่าเป็นเทคโนโลยีที่ช่วยให้คอมพิวเตอร์ สามารถผสมผสานกันระหว่าง ข้อความ ข้อมูลตัวเลข ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียงไว้ด้วยกันตลอดจนการนำเอา ระบบโต้ตอบกับผู้ใช้ (Interactive) มาผสมผสานเข้าด้วยกัน “มัลติมีเดีย” เป็นเทคโนโลยีที่ได้รับการพัฒนาให้ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว และใช้คอมพิวเตอร์แสดงผลในลักษณะผสมสื่อหลายชนิดเข้าด้วยกัน โดยเน้นการโต้ตอบและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้

จากความหมายของบทเรียนมัลติมีเดียสรุปได้ว่า บทเรียนที่สร้างขึ้นด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ จะประกอบด้วยเนื้อหาของบทเรียนที่เป็นข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียงบรรยาย เสียงดนตรีประกอบ ซึ่งผู้เรียนสามารถศึกษาบทเรียนด้วยตนเอง ไปตามขั้นตอนต่างๆ ที่โปรแกรมคอมพิวเตอร์กำหนด ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจนและสามารถทบทวนความรู้ได้ด้วยตนเอง

2. รูปแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย

กนกรัตน์ บุญไชโย (2549, หน้า 14 – 15) กล่าวถึงรูปแบบสื่อมัลติมีเดีย ได้ดังนี้

1. การฝึกและการปฏิบัติ (Drill and practice Method) รูปแบบคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียแบบการฝึกและปฏิบัติ เป็นวิธีการสอนแบบสร้างโปรแกรมเน้นการฝึกทักษะและการปฏิบัติ ให้ผู้เรียนได้ฝึกเป็นขั้นตอนและจะไม่ให้ข้ามขั้นตอนจนกว่าจะฝึกปฏิบัติหรือฝึกในขั้นตอนก่อนจะฝึกในทักษะขั้นสูงต่อไป

2. การสอนเสริม (Drill and practice) รูปแบบคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียแบบการสอนเสริมวิธีนี้คอมพิวเตอร์จะทำหน้าที่คล้ายผู้สอน โปรแกรมที่ออกแบบจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนตอบโต้กับเครื่องคอมพิวเตอร์โดยตรง ผู้เรียนสามารถเดาคำตอบหรือทดลองตอบกับเครื่องตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ รูปแบบของโปรแกรมจะเป็นแบบสาขา (Branching Programmed Instruction)

3. เกม (Game Method) รูปแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียแบบเกม มีการออกแบบโดยใช้วิธีการของเกม ซึ่งมีความเฉพาะของลักษณะวิธีการออกแบบโปรแกรม อาจไม่มีการสอนโดยตรงแต่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยการฝึก จะส่งเสริมทักษะและความรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม การใช้เกมอาจจะใช้ช่วงใดช่วงหนึ่งของการสอนหรือในขั้นนำเข้าสู่บทเรียนหรือขั้นสรุปก็ได้

4. สถานการณ์จำลอง (Simulation Method) รูปแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียและสถานการณ์จำลอง เป็นการจำลองสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้ปรากฏเป็นรูปร่าง หรือสิ่งของไม่ซับซ้อนและยากต่อการเข้าใจ Simulation จะลดระดับความเป็นจริงที่เป็นอยู่ในเรื่องของรูปทรง ขนาด เวลา และสถานที่ให้ผู้เรียนสามารถเห็นได้อย่างละเอียด

5. การค้นพบ (Discovery Method) รูปแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียเป็นการค้นพบจะมีการออกแบบโปรแกรมการสอนด้วยวิธีการค้นหาคำตอบเอง ผู้เรียนจะเรียนจากส่วนย่อยและรายละเอียดต่างๆ แล้วสรุปเป็นเกณฑ์ ซึ่งถือเป็นการค้นพบ เป็นการเรียนรู้แบบอุปมา (Inductive) ผู้เรียนอาจเรียนรู้โดยการค้นคว้าจากฐานข้อมูลแล้วลองแก้ปัญหา แบบลองผิดลองถูกเพื่อค้นพบสูตรหรือหลักการได้ด้วยตนเอง

6. การแก้ปัญหา (Problem-Solving Method) รูปแบบบทเรียน

คอมพิวเตอร์มัลติมีเดียแบบการแก้ปัญหา การใช้โปรแกรมการสอนบนเครื่องคอมพิวเตอร์ มีวิธีการพิจารณาได้ 2 วิธี คือ ทำโปรแกรมให้ผู้เรียนสร้างโปรแกรมและปัญหาเองแล้วให้เครื่องช่วยหาคำตอบโดยเครื่องจะช่วยคำนวณหรือค้นหาคำตอบจากฐานข้อมูลต่างๆ หรือแหล่งอ้างอิงต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาของผู้เรียนที่สร้างขึ้นได้ ส่วนอีกแบบหนึ่งเป็นแบบที่ผู้สอนหรือโปรแกรมเมอร์ที่สร้างไว้สำหรับผู้เรียนค้นหาคำตอบ ข้อสำคัญในการสร้างโปรแกรมประเภทนี้คือโปรแกรมไม่ควรให้มีการแก้ปัญหาโดยวิธีเดียว ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้วิธีต่างๆ หลายวิธีเพื่อหาคำตอบของปัญหานั้น

3. การออกแบบสื่อมัลติมีเดีย

การออกแบบสื่อมัลติมีเดียเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษได้กล่าวถึงหลักการในการออกแบบดังต่อไปนี้

ธนา เทศทอง (2546, หน้า 54 – 59) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ โดยใช้แนวหลัก แทนการจัดการเรียนในห้องเรียนปกติในการออกแบบบทเรียนต้องประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วน ได้แก่ส่วนที่เป็นเนื้อหาและส่วนที่เป็นกิจกรรมที่ใช้สอนนักเรียนซึ่งมีรายละเอียดในการจัดการบทเรียนดังต่อไปนี้

1. ส่วนที่เป็นเนื้อหาและกิจกรรม เนื่องจากบทเรียนสามารถใช้สอนแทนผู้สอนได้ ดังนั้นการออกแบบบทเรียนจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ที่จำเป็นต้องมีในบทเรียน เพื่อให้การสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์และครบถ้วนในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการสอน ดังนั้นบทเรียนจึงควรประกอบด้วยองค์ประกอบต่อไปนี้

1.1 บทนำเรื่อง (Title) ถือเป็นองค์ประกอบแรกของบทเรียนที่สร้างความสนใจให้แก่นักเรียน ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนได้เกิดความต้องการในการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นบทนำเรื่องควรจะนำเสนอเป็นแบบสื่อประสมที่มีทั้งข้อความ ภาพเคลื่อนไหว หรือเสียงและไม่ควรใช้เวลาในการเสนอบทนำเรื่องนานจนเกินไป

1.2 คำชี้แนะในการใช้บทเรียน (Instruction) เป็นการแนะนำบทเรียนในการปฏิบัติเพื่อเข้ามาเรียน เช่น วิธีการใช้บทเรียนวิธีการควบคุมบทเรียน เป็นต้น ส่วนนี้จะทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการเรียนมากขึ้นสามารถแก้ไขปัญหาการใช้งานในบทเรียนด้วยตนเอง

1.3 แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ (Objective) เป็นส่วนที่จะช่วยให้นักเรียนได้ทราบถึงความต้องการหรือความคาดหวังในด้านพฤติกรรมของนักเรียน

หลังจากเรียนผ่านบทเรียนและถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกอันหนึ่งจะทำให้นักเรียนได้ทราบถึงเงื่อนไขและข้อกำหนดของบทเรียนก่อนเรียนทั้งนี้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

1.4 การทดสอบก่อนเรียน (Pretest) เป็นองค์ประกอบที่มีไว้เพื่อทดสอบความรู้ของนักเรียนก่อนจะเรียนเนื้อหาของบทเรียน ข้อสอบที่จะนำมาใช้ในบทเรียนจะต้องเป็นข้อสอบที่ผ่านการหาประสิทธิภาพ ภายใต้ค่าสถิติต่างๆ เช่น ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นเป็นต้น และจะต้องเป็นข้อสอบที่วัดตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมนอกจากนี้ข้อสอบยังต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ข้อสอบที่นิยมใช้ในบทเรียนคือแบบเลือกตอบ ถูกผิดหรือจับคู่

1.5 เนื้อหา (Information) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของบทเรียน เนื้อหาทั้งหมดในบทเรียนสามารถแบ่งเป็นบทหรือหัวข้อย่อยแต่ละหัวข้อจะเป็นเนื้อหาและกิจกรรมพร้อมเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีการตอบหรือปฏิสัมพันธ์กับบทเรียน การแสดงรายการหัวข้อ เนื้อหา อาจจะทำให้เลือกจากรายการเมนู (Menu) ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้เลือกความสามารถของตนเอง องค์ประกอบเนื้อหาบทเรียนถือว่าเป็นองค์ประกอบที่นักเรียนใช้เวลามากกว่า เนื่องจากประกอบด้วยเนื้อหาใหม่และกิจกรรมในการนำเสนอเนื้อหาจะมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์มีการเสริมแรง และการสรุปเนื้อหาให้นักเรียนได้ทราบ

1.6 การทดสอบหลังเรียน (Posttest) เป็นองค์ประกอบที่ใช้ทดสอบนักเรียนหลังเรียนผ่านบทเรียนแล้ว โดยแบบทดสอบอาจจะเป็นชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน แล้วนำมาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นเพื่อทดสอบว่านักเรียนมีพัฒนาการหรือไม่อย่างไร

2. ส่วนที่ใช้ในการบริหารจัดการ (Computer Managed Instruction : CMI) ทำหน้าที่ต่อไปนี้

2.1 ทำหน้าที่จัดการข้อมูลของนักเรียน ในส่วนนี้จะทำให้การจัดเก็บข้อมูลนักเรียนแต่ละคนไว้เพื่อตรวจสอบสิทธิของนักเรียนแต่ละคน

2.2 ทำหน้าที่จัดการคลังข้อสอบ การจัดเก็บข้อสอบจำนวนมากหรือเรียกว่าธนาคารข้อสอบ (Item Bank) เพื่อนำไปเสนอในบทเรียนนั้นถ้าข้อสอบมีจำนวนมากและเป็นข้อสอบที่ผ่านการหาประสิทธิภาพแล้ว ทำให้ระบบเลือกข้อสอบมาดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ทำหน้าที่จัดการข้อมูลที่ได้จากการทำกิจกรรมในบทเรียน

2.4 ส่วนที่ทำหน้าที่จัดการอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้

ผู้ออกแบบได้ออกแบบเพิ่มเติมเข้ามาเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักเรียน

สรุปได้ว่าองค์ประกอบของบทเรียนมีความสำคัญ ถ้าขาดส่วนใดส่วนหนึ่ง จะทำให้บทเรียนขาดความสมบูรณ์ ในด้านการถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียนซึ่ง องค์ประกอบหลักของบทเรียนประกอบด้วย 2 ส่วนได้แก่ส่วนที่เป็นเนื้อหาและส่วนที่เป็น กิจกรรมที่ใช้สอนนักเรียนแต่ละส่วนนั้นก็มีความสำคัญดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยนำ องค์ประกอบเหล่านี้มาจัดสร้างบทเรียนซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาและกิจกรรมที่สมบูรณ์

4. ประโยชน์ของสื่อมัลติมีเดีย

สุนทร ลินธพานนท์ (2552, หน้า 78) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของบทเรียน คอมพิวเตอร์มัลติมีเดียไว้ดังนี้

1. ผู้เรียนเรียนได้ดีและรวดเร็วกว่าการสอนตามปกติ มีการนำเสนอเนื้อหาได้จับใจ เมื่อกดแป้นพิมพ์บนคอมพิวเตอร์ก็สามารถเลือกบทเรียนได้ตามต้องการ
2. สามารถเสนอภาพเคลื่อนไหวซึ่งมีประโยชน์มากต่อบทเรียนที่มีภาพลับซับซ้อนหรือเหตุการณ์ที่ควรเน้น
3. ผู้เรียนได้เรียนเป็นขั้นตอนที่ละน้อย จากง่ายไปหายากทำให้เกิดความแม่นยำและผู้เรียนมีโอกาสเรียนซ้ำอีกได้ตามความต้องการ นอกจากนี้ยังทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาได้มากขึ้น
4. สร้างความกระตือรือร้นให้แก่ผู้เรียนเพราะการสอนบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียเป็นสิ่งแปลกใหม่ ส่งผลให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้
5. การเจรจาโต้ตอบกับคอมพิวเตอร์ ทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจมีการบ่นกลับทันที มีสีสัน ภาพ และเสียง ทำให้ผู้เรียนตื่นตัวไม่เบื่อและมีความพึงพอใจที่จะติดตามบทเรียนต่อไปเรื่อยๆ และช่วยให้ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างมีเหตุผลเพราะต้องมีการตอบคำถามอยู่ตลอดเวลา
6. ผู้เรียนสามารถนำติดตัวไปเรียนในสถานที่ต่างๆ ที่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ ไม่จำกัดเวลา ดังนั้นผู้เรียนจึงสามารถยืดหยุ่นตารางการเรียนได้ตามเหมาะสม และเป็นการสร้างนิสัยให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ

จากการศึกษาประโยชน์สื่อมัลติมีเดีย สรุปได้ว่า มัลติมีเดียมีประโยชน์ในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านธุรกิจและด้านการศึกษา ด้านการศึกษาเราสามารถนำสื่อมัลติมีเดียมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนเรียนได้ดีและเร็วกว่าการสอนแบบ

ปกติและผู้ที่ยังเรียนช้าสามารถทบทวนความรู้ได้ตลอดเวลา มีการเจรจาโต้ตอบ มีสีสัน ภาพ เสียงกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ ไม่น่าเบื่อ มีความพึงพอใจที่จะติดตามบทเรียนไปเรื่อยๆ และเป็นการสร้างนิสัยให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบ

สรุปได้ว่า สื่อมัลติมีเดีย (Multimedia) หมายถึงสื่อการสอนที่พัฒนาขึ้นมาด้วยโปรแกรม Adobe Captivate ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ การใช้สื่อมัลติมีเดีย (Multimedia) จะช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จากประสาทสัมผัสที่ผสมผสานกันและได้ค้นพบวิธีการที่จะเรียนในสิ่งที่ต้องการได้ด้วยตนเองมากขึ้น และการนำเอาสื่อการสอนหลายอย่างหรือมากกว่า 2 ชนิดขึ้นไปมาสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องในเวลาเดียวกัน และมีคุณค่าที่ส่งเสริมซึ่งกันและกันสื่อการสอนอย่างหนึ่งและอีกชนิดอาจใช้เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้ง จะช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จากประสาทสัมผัสที่ผสมผสานกันและได้ค้นพบวิธีการที่จะเรียนในสิ่งที่ต้องการได้ด้วยตนเองมากขึ้น เป็นเทคโนโลยีที่ช่วยให้คอมพิวเตอร์ สามารถผสมผสานกันระหว่าง ข้อความ ข้อมูลตัวเลข ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียงไว้ด้วยกันตลอดจนการนำเอาระบบโต้ตอบกับผู้ใช้ (Interactive) มาผสมผสานเข้าด้วยกัน “มัลติมีเดีย” เป็นเทคโนโลยีที่ได้รับการพัฒนาให้ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว และใช้คอมพิวเตอร์แสดงผลในลักษณะผสมสื่อหลายชนิดเข้าด้วยกัน โดยเน้นการโต้ตอบและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้

5. การผลิตและการใช้สื่อมัลติมีเดียเพื่อการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้โปรแกรม Adobe Captivate

ในการพัฒนาศักยภาพครูกับการผลิตและใช้สื่อมัลติมีเดียเพื่อการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษนั้น ในปัจจุบันมีหลากหลายโปรแกรมที่นำมาใช้ในการผลิตและสร้างสื่อการสอนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจและเกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียน โปรแกรมที่เป็นที่นิยมนำมาใช้ คือ Adobe Captivate

5.1 โปรแกรม Adobe Captivate

เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการสร้างสื่อ CAI ในระบบมัลติมีเดียได้ง่าย รวดเร็วและสะดวกในการเผยแพร่ชิ้นงาน ในรูปแบบ Flash (SWF) HTML CD-ROM และไฟล์ที่ดำเนินการได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องมีกระบวนการ SETUP หรือไฟล์ EXE เหมาะสำหรับการใช้งานด้าน E-Learning หรือการสอน Online โปรแกรมมีความสามารถในการรองรับไฟล์แบบมัลติมีเดีย ไฟล์ภาพ เสียง ภาพยนตร์ การบรรยายผ่านไมโครโฟน พร้อม

การจับหน้าจอภาพ การตัดต่อวิดีโอ สไลด์จากโปรแกรม Microsoft PowerPoint เป็นต้น (บัณฑิต พฤตมเศรษฐี, 2551, หน้า 22 – 25)

Adobe Captivate เป็นโปรแกรมสำหรับบันทึกการทำงานหน้าจอ คอมพิวเตอร์ที่ใช้สำหรับแสดงหรือสาธิตการใช้โปรแกรมต่างๆ ในแบบที่ตอบสนองได้ (Interactive Demonstrations and Simulation) ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ออกแบบใช้งานง่าย สามารถใช้สร้างผลงานได้หลายฟอร์แมต เหมาะสำหรับการสร้างบทเรียนแบบออนไลน์ หรือสาธิตการใช้งานผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ยังสามารถเพิ่มเติมอธิบายหรือ Text Caption และยังสามารถบันทึกเสียงประกอบการสาธิตได้อีกด้วย ซึ่งเสียงที่ใช้เป็นทั้งเสียงพูดและเสียงที่บันทึกผ่านไมโครโฟนเสียงดนตรีประกอบ หรือจะเป็นไฟล์วิดีโอ ไฟล์แฟลตแบบ เคลื่อนไหว ข้อความเคลื่อนไหวและไฟล์ที่ได้จะมีขนาดเล็ก แต่มีความคมชัดสูง โปรแกรม Adobe Captivate เป็นโปรแกรมสร้างสื่อการสอนและการนำเสนอแบบมัลติมีเดียที่สามารถโต้ตอบกับผู้ใช้งานได้อย่างดีเยี่ยม จุดเด่นคือสามารถสร้างแบบจำลองการใช้ซอฟต์แวร์ ซึ่งผู้เรียนสามารถทำตามในสื่อการสอนได้ทันที นอกจากนี้ยังสามารถสร้างแบบทดสอบ ให้คะแนนและประเมินผลได้ในตัวอีกด้วย

5.1.1 ความต้องการของระบบ

การสร้างไฟล์งานต่างๆ บน Adobe Captivate นั้น คอมพิวเตอร์ที่จะใช้ต้องมีระบบฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์รวมถึงอุปกรณ์ต่างๆ ดังนี้

5.1.1.1 ความต้องการทางด้านระบบฮาร์ดแวร์

5.1.1.2 ระบบปฏิบัติการ Microsoft windows 2000

หรือ Windows XP

5.1.1.3 CPU Intel Pentium III ความเร็ว 600 MH ขึ้นไป

5.1.1.4 หน่วยความจำ RAM ขนาด 128 MB

(แนะนำขนาด 256 MB)

5.1.1.5 พื้นที่ว่างฮาร์ดดิสก์ขนาด 100 MB

5.1.1.6 จอภาพแสดงความละเอียดอย่างน้อย

800 x 600 (แนะนำที่ความละเอียด 1024 x 768)

5.1.1.7 Microphone to record audio

5.1.1.8 Speaker and sound card

5.1.1.9 ความต้องการทางด้านระบบซอฟต์แวร์

5.1.1.10 Internet Explorer 5.0 ขึ้นไป Flash Player

6 ขึ้นไป

5.1.2 ความสามารถของโปรแกรม Adobe Captivate

Adobe Captivate เป็นรูปแบบการทำงานแบบใหม่ที่แตกต่างจากโปรแกรมอื่นๆ ที่น่าสนใจดังนี้

5.1.2.1 สร้างสื่อการเรียนรู้หรือสื่อนำเสนออัตโนมัติได้ง่ายและรวดเร็ว

5.1.2.2 นำเข้าและตัดต่อวิดีโอได้ทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว

5.1.2.3 สร้างสื่อการเรียนรู้โดยการจับภาพหน้าจอ (Screen Capture Movie) ประกอบเสียงบรรยาย สำหรับสร้างชิ้นงานสื่อการเรียนการสอน

5.1.2.4 สร้างแบบทดสอบได้ง่าย เช่นเติมคำในช่องว่าง จับคู่ ปรนัย อัตนัย ถูกผิด

5.1.2.5 นำเข้าไฟล์จากแหล่งต่างๆ ได้หลากหลาย เช่น

5.1.2.6 ไฟล์รูปภาพ (Image) เช่น JPG, BMP, GIF

5.1.2.7 ไฟล์เสียง (Sound) เช่น MP3, WAV

5.1.2.8 เสียงบรรยายผ่านไมโครโฟน (Narration)

5.1.2.9 นำเข้าหรือสร้างไฟล์วิดีโอ (Video Movie)

ชนิด AVI

5.1.2.10 นำเข้าสไลด์จากโปรแกรม (Microsoft PowerPoint)

5.1.2.11 การเผยแพร่ผลงานหรือส่งออก (Publishing) ได้หลายรูปแบบดังนี้

5.1.2.12 Flash Movie File (.hwp) มีความสามารถเช่นเดียวกับไฟล์ที่สร้างจากโปรแกรม

5.1.2.13 HTML File (.html) เป็นไฟล์ที่ใช้งานร่วมกับไฟล์ Flash

5.1.2.14 EXE File (.exe) สำหรับการนำออกในรูปแบบ CD หรือนำไปใช้กับเครื่องคอมพิวเตอร์ ที่ไม่ได้ติดตั้งโปรแกรม Adobe Captivate

5.1.2.15 Breeze เป็นการโอนย้ายไฟล์ไปยัง Sever ที่ต้องการแสดงผลทางอินเทอร์เน็ต ในระบบ HTML

5.1.2.16 FTP เป็นการโอนย้ายไฟล์ไปยัง Sever ต้องการ
แสดงผลทางอินเทอร์เน็ต ในระบบ FTP

5.1.2.17 Handouts โปรแกรมสามารถจัดทำโครงสร้าง
ของผลงานในรูปแบบของ Microsoft word

5.1.3 ข้อดีของโปรแกรม Adobe Captivate

โปรแกรม Adobe Captivate มีข้อดีดังนี้

(บัณฑิต พฤตเศรณี, 2551, หน้า 22 – 25)

5.1.3.1 ใช้งานง่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้ใช้ระดับใดก็สามารถ
สร้างสื่อมัลติมีเดียสำหรับการเรียนสอนและการนำเสนอแบบโต้ตอบกับผู้ใช้ได้ไม่ยาก
โดยผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องมีทักษะด้านการเขียนโปรแกรมหรือการสร้างมัลติมีเดีย

5.1.3.2 ใช้ง่าย ซึ่งซอฟต์แวร์สร้างสื่อมัลติมีเดีย
สำหรับการเรียนสอนที่ใช้วิธีจับภาพหน้าจอ จะมีปัญหาในการแก้ไข เช่น เมื่อสาธิต
ผิดพลาด บันทึกเสียงผิด ก็ต้องแก้ไขทั้งหมดแต่โปรแกรม Adobe Captivate สามารถสร้าง
สื่อการสอนและแก้ไขในแต่ละส่วนเป็นอิสระต่อกัน สามารถแก้ไขเป็นช่วงย่อยๆ ได้ โดยไม่
ต้องบันทึกใหม่ทั้งหมด นอกจากนี้ ยังสามารถปรับเวลาแต่ละช่วงให้สั้นยาวอย่างเหมาะสม
ได้ในภายหลัง ซึ่งมีความยืดหยุ่นมาก

5.1.3.3 มีประสิทธิภาพ โปรแกรม Adobe Captivate
สามารถสร้างสื่อมัลติมีเดียสำหรับการเรียนสอนที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเหมือนอยู่ในห้องเรียน
เข้าใจเนื้อหาบทเรียนได้ง่ายและสามารถทบทวนบทเรียนได้ด้วยตนเอง โดยไม่จำกัดเวลา

5.2 การผลิตสื่อมัลติมีเดียเพื่อการจัดการเรียนรู้อังกฤษ
โดยใช้โปรแกรม Adobe Captivate

ในการผลิตสื่อมัลติมีเดียด้วยโปรแกรม Adobe Captivate
มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

5.2.1 กำหนดเรื่องที่ต้องการจะผลิต ควรจะเป็นเรื่องที่มีความ
ถนัด ความเข้าใจ ความต้องการของผู้เรียนและมีความน่าสนใจ

5.2.2 ศึกษาและรวบรวมข้อมูล รวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย
โดยที่ข้อมูลควรจะต้องมีความทันสมัย นอกจากรวบรวมข้อมูลแล้วก็ยังต้องมีการกำหนด
หัวข้อเรื่องที่จะจัดทำ และต้องศึกษากลุ่มผู้เรียน

5.2.3 กำหนดขอบเขตของงานก่อนว่าต้องการจะนำเสนอ
เนื้อหาให้เป็นไปในลักษณะใด ครอบคลุมเนื้อหาหมากน้อยเพียงใด

5.2.4 กำหนดรูปแบบ วางโครงสร้างของสื่อว่าต้องการให้มี ส่วนประกอบอะไรบ้าง เช่น ส่วนของเนื้อหา แบบทดสอบและเกมการศึกษา เป็นต้น เน้นที่ เนื้อหาหรือรูปภาพให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสามารถดึงดูดความสนใจ

5.2.5 จัดทำ Story board เป็นการร่างโครงสร้างการจัดทำสื่อ และกำหนดการเชื่อมโยงแต่ละหน้า ซึ่งการทำ Story board ก่อนจะทำให้สะดวกในการ ผลิต

5.2.6 จัดทำสื่อโดยโปรแกรม Adobe Captivate ความสามารถในการจัดทำตามเนื้อหาใน Story board ที่ได้วางโครงสร้างไว้

กล่าวโดยสรุป โปรแกรม Adobe Captivate เป็นโปรแกรมที่ถูกพัฒนาขึ้น เพื่อสนับสนุนการสร้าง Movie ในรูปแบบสื่อมัลติมีเดียสำหรับการเรียนสอน เช่น การ นำเสนอผลงาน การจับหน้าจอภาพเพื่อนำไปสร้างสื่อการเรียนรู้ การสร้างแบบทดสอบ รวมไปถึงการตัดต่อวิดีโอ เพื่อใช้สำหรับงานนำเสนอหรือผลิตสื่อมัลติมีเดีย และเป็น โปรแกรมที่ใช้สร้างชิ้นงานได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้สื่อมัลติมีเดีย

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบสื่อมัลติมีเดีย แผนการจัดการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนจะต้องมีความรู้ความสามารถในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อไปสู่เป้าหมายของการจัดการศึกษา ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ ผู้สอนจะต้องหากกลยุทธ์และวิธีการในการจัดทำแผนการจัดการ เรียนรู้ให้ครบถ้วนตามองค์ประกอบสำคัญว่าจัดทำแผนอย่างไร เพื่อใคร มีเทคนิคและ วิธีการอย่างไร ผลที่ได้รับจะเป็นอย่างไร ดังนั้นแผนการจัดการเรียนรู้จึงเปรียบเสมือน เป้าหมายความสำเร็จที่ผู้สอนคาดหวังไว้ (กรมอาชีวศึกษา, ออนไลน์)

ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

1. วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา เพื่อประโยชน์ในการกำหนดหน่วยการเรียนรู้ และรายละเอียดของแต่ละหัวข้อของแผนการจัดการเรียนรู้
2. วิเคราะห์กับตัวชี้วัดรายวิชาและมาตรฐานรายวิชา เพื่อนำมาเขียนเป็น จุดประสงค์การเรียนรู้ โดยให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ ทักษะ / กระบวนการ เจตคติและค่านิยม

3. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ โดยเลือกและขยายสาระที่เรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น รวมทั้งวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน
4. วิเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้ (กิจกรรมการเรียนรู้) โดยเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
5. วิเคราะห์กระบวนการประเมินผล โดยเลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
6. วิเคราะห์แหล่งการเรียนรู้ โดยคัดเลือกสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนให้เหมาะสมสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้

องค์ประกอบสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ อย่างน้อยต้องมีดังต่อไปนี้

1. สาระสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้
2. ตัวชี้วัดการเรียนรู้
3. สาระการเรียนรู้
4. กิจกรรมการเรียนรู้
5. สื่อ / อุปกรณ์ / แหล่งการเรียนรู้
6. การวัดและประเมินผล
7. บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ควรมีดังนี้

1. มีความละเอียด ชัดเจน มีหัวข้อและส่วนประกอบต่างๆ ครอบคลุมตามศาสตร์ของการสอนโดยสามารถตอบคำถามต่อไปนี้
 - 1.1 สอนอะไร (หน่วย หัวเรื่อง ความคิดรวบยอดหรือสาระสำคัญ)
 - 1.2 เพื่อจุดประสงค์อะไร (กับตัวชี้วัดการเรียนรู้ ซึ่งควรเขียนเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม)
 - 1.3 ด้วยสาระอะไร (เนื้อหา / โครงร่างเนื้อหา)
 - 1.4 ใช้วิธีการใด (กิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้น

ผู้เรียนเป็นสำคัญ)

- 1.5 ใช้เครื่องมืออะไร (วัสดุอุปกรณ์ สื่อและแหล่งการเรียนรู้)
- 1.6 ทราบได้อย่างไรว่าประสบความสำเร็จ (การวัดผลและประเมินผล)
2. แผนการจัดการเรียนรู้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง
3. ส่วนประกอบต่างๆ ของแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้อง

สัมพันธ์เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน เช่น

- 3.1 จุดประสงค์การเรียนรู้ครอบคลุมสาระ / เนื้อหาและเป็นจุดที่พัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการและเจตคติ
- 3.2 กิจกรรมการเรียนรู้ ควรสอดคล้องกับตัวชี้วัดและเนื้อหา / สาระ
- 3.3 วัสดุอุปกรณ์ สื่อ และแหล่งการเรียนรู้ ควรสอดคล้องสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้
- 3.4 การวัดผลและประเมินผล ควรสอดคล้องกับตัวชี้วัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีและสอดคล้องเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1. มีการวิเคราะห์หลักสูตร จัดทำตารางวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา หรือวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ จัดทำหน่วยการเรียนรู้ และจัดทำกำหนดการสอนหรือโครงการสอน
2. มีการวิเคราะห์ผู้เรียน โดยการจัดกลุ่มผู้เรียนตามความรู้ ความสามารถ ความสนใจและความถนัด แล้วนำไปเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามศักยภาพของผู้เรียนเพื่อเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. มีการกำหนดเนื้อหาสอดคล้องกับตัวชี้วัดการเรียนรู้สอดคล้องกับผลมาตรฐานการเรียนรู้ ศักยภาพของผู้เรียน และความต้องการของท้องถิ่น
4. มีการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียน มีการบูรณาการ เน้นการคิด (ทักษะการคิด ลักษณะการคิด และกระบวนการคิด) การฝึกทักษะ การปฏิบัติจริง และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
5. มีการกำหนดสื่อ/นวัตกรรม/แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับตัวชี้วัด มาตรฐานการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ วัยและความสามารถของผู้เรียน และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือก จัดหาและจัดทำสื่อ/แหล่งการเรียนรู้

6. มีการกำหนดการวัดผลและประเมินผล สอดคล้องสอดคล้องกับ
กับตัวชี้วัด มาตรฐานการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ มีการวัดผลตามสภาพจริง
ให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ

7. มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้อง
กับความต้องการของท้องถิ่น เน้นคุณธรรม จริยธรรม ตามความเหมาะสม

8. มีความสมบูรณ์ถูกต้อง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นประโยชน์
ต่อผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบสื่อมัลติมีเดีย

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 Fruit

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เวลา 1 ชั่วโมง

ตาราง 1 มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง

มาตรฐานการ เรียนรู้	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้ แกนกลาง	สาระการเรียนรู้
มาตรฐาน ต.1.1 เข้าใจและ ตีความเรื่องที่ฟัง และอ่านจากสื่อ ประเภทต่างๆ และ แสดงความคิดเห็น อย่างมีเหตุผล	2. อ่านออกเสียงคำ สะกดคำ อ่าน กลุ่มคำ ประโยค และพูดเข้าจังหวะ (chant) ง่ายๆ ถูกต้องตาม หลักการอ่าน 3. เลือกรูปภาพ หรือสัญลักษณ์ตรง	- คำ กลุ่มคำ ประโยคเดี่ยวและ บทพูดเข้าจังหวะ การสะกดคำ การ ใช้พจนานุกรมการ ออกเสียงพยัญชนะ ต้นคำ ท้ายคำ การ ออกเสียงหนัก เบา ในคำ การออกเสียง	<u>Vocabulary</u> : fruit <u>Grammar</u> : Present Simple Tense <u>Sentences</u> : Is it an orange? Is it an apple? Is it a banana? Is it a grape?

ตาราง 1 (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	สาระการเรียนรู้
<p>มาตรฐาน ท 1.2</p> <p>มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึก และความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<p>ตามความหมายของกลุ่มคำและประโยคที่ฟัง</p> <p>4. ตอบคำถามจากการฟังหรืออ่านประโยค บทสนทนาง่ายๆ</p> <p>4. พูดขอและให้ข้อมูลง่ายๆเกี่ยวกับสิ่งรอบตัว คนสัตว์ สิ่งของตามแบบที่ฟัง</p>	<p>สูงต่ำในประโยค</p> <p>- กลุ่มคำ ประโยคเดี่ยว</p> <p>สัญลักษณ์และความหมายเกี่ยวกับผลไม้จากสื่อ</p> <p>มัลติมีเดีย</p> <p>- ประโยค บทสนทนาที่มีภาพประกอบเกี่ยวกับคำถาม คำตอบจากสื่อ</p> <p>มัลติมีเดีย</p> <p>- คำศัพท์สำนวนภาษาและประโยคที่ใช้ขอและให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งรอบตัว</p>	<p>Is it a strawberry?</p> <p>Is it a pineapple?</p> <p><u>Vocabulary</u> : fruit</p> <p><u>Grammar</u> : Present Simple Tense</p> <p><u>Sentences</u> :</p> <p>Is it an orange?</p> <p>Is it an apple?</p> <p>Is it a banana?</p> <p>Is it a grape?</p> <p>Is it a strawberry?</p> <p>Is it a pineapple?</p>

ตาราง 1 (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้ แกนกลาง	สาระการเรียนรู้
มาตรฐาน ต 1.3 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึก และความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ	2. จัดหมวดหมู่คำตามประเภทของบุคคล สัตว์และสิ่งของตามที่ฟังหรืออ่าน	คนสัตว์ สิ่งของ - คำ กลุ่มคำที่มีความหมายเกี่ยวกับบุคคล สัตว์และสิ่งของ โดยระบุ/เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของภาพกับคำหรือกลุ่มคำโดยใช้ภาพ แผนภูมิ แผนภาพ แผนผังจากสื่อมัลติมีเดีย	

โดยสรุปแผนการจัดการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับผู้สอนในการจัดการเรียนรู้โดยองค์ประกอบสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ได้แก่ สาระสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ / อุปกรณ์ / แหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล โดยจะขาดองค์ประกอบที่สำคัญอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ เพื่อจะเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ที่เขียนหรือเตรียมไว้ต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ การวิจัยปฏิบัติการเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยประยุกต์

(Applied Research) ซึ่งเป็นการวิจัยที่ต่างประเทศนำวิธีการวิจัยปฏิบัติการไปใช้ปรับปรุงการจัดการศึกษามานานแล้ว สำหรับประเทศไทยกล่าวได้ว่า แนวคิด รูปแบบ และวิธีการวิจัยปฏิบัติการ ยังไม่ได้มีการเผยแพร่อย่างกว้างขวางมาก ผู้วิจัยจึงได้ศึกษารายละเอียดของการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามลำดับ ดังนี้

1. ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง กระบวนการแก้ปัญหาและการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ โดยบุคลากรมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิจัย ทุกขั้นตอน ตั้งแต่แรกเริ่มจนกระทั่งสิ้นสุดการดำเนินการ ซึ่งมีขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นการวางแผน (Planning) ขั้นการดำเนินการ (Action) ขั้นการสังเกตการณ์ (Observation) และขั้นการสะท้อนผล (Reflection) การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการทำงานร่วมกันของบุคลากรทุกฝ่ายในหน่วยงาน โดยมีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบเพื่อแก้ไขหรือสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในหน่วยงานให้ประสบผลสำเร็จซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการไว้ดังนี้

นงนภัส คู่วรัญญู เทียงกมล (2551, หน้า 158) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง กระบวนการที่ผู้วิจัยได้เลือกกิจกรรมหรือโครงการอย่างใดอย่างหนึ่งที่เห็นว่าดี เหมาะสมตามความรู้ความเข้าใจของผู้วิจัยมาดำเนินการปฏิบัติเพื่อทดลองว่าใช้ได้หรือไม่ ประเมินดูความเหมาะสมในความเป็นจริง ควบคุมแนวทางปฏิบัติการแล้วนำผลมาปรับปรุงปฏิบัติการเพื่อนำไปทดลองใหม่จนกว่าจะได้ข้อมูลเพิ่มขึ้นทำให้รูปแบบการวิจัยยืดหยุ่นได้

องอาจ นัยพัฒน์ (2551, หน้า 338) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ คือ การวิจัยที่ทำโดยนักวิจัยและคณะบุคคลที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน องค์กร หรือชุมชนโดยมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อนำผลการศึกษาวิจัยที่ค้นพบหรือสรรค์สร้างขึ้นไปใช้ปรับปรุงแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานได้อย่างทันต่อเหตุการณ์ สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่ต้องการแก้ไข รวมทั้งกลมกลืนกับโครงสร้างการบริหารงาน ตลอดจนบริบททางด้านสังคมและวัฒนธรรมและด้านอื่นๆ ที่แวดล้อมหรือเกิดขึ้นในสถานที่เหล่านั้น

ธีรวุฒิ เอกะกุล (2552, หน้า 5) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นการรวบรวม และหรือการแสวงหาข้อเท็จจริง โดยในขั้นตอนกระบวนการทาง

วิทยาศาสตร์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปอันนำไปสู่การแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ ทั้งในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานในขอบข่ายที่รับผิดชอบ โดยผู้วิจัยมีการปรับปรุงแก้ไขและดำเนินการซ้ำหลายๆ ครั้ง จนกระทั่งผลการปฏิบัติงานนั้นบรรลุจุดประสงค์หรือแก้ไขปัญหาก็ประสบความสำเร็จ

Mc Kernan (1996, อ้างถึงใน ประวิต เอราวรรณ์, 2545, หน้า 5) ได้ให้ความหมายว่า เป็นกระบวนการทบทวนการทำงานในขอบเขตที่เกิดปัญหาขึ้นเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงาน และสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติของตนเองโดยตัวผู้ปฏิบัติงาน

Carr and Kermmis (1990, อ้างถึงใน ชีรุฒิ เอกะกุล, 2552, หน้า 4) ได้ร่วมกันกำหนดนิยามของการวิจัยปฏิบัติการว่า เป็นรูปแบบของการรวบรวมคำถามที่เกิดจากการสะท้อนกลับ จากผลการปฏิบัติงานของตนเอง โดยผู้มีส่วนร่วมในสถานการณ์ของสังคมเพื่อทำการปรับปรุงหลักการและความถูกต้องทางสังคมหรือการจัดการศึกษา รวมทั้งเป็นการสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงานและสถานการณ์ที่เป็นอยู่

กล่าวโดยสรุป การวิจัยปฏิบัติการเป็นการวิจัยประเภทหนึ่งที่ทำโดยผู้ปฏิบัติคือ ผู้ปฏิบัติงานในองค์การหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์การนั้น ซึ่งอาจมีคนเดียว หรือหลายคนหรือทุกคนในองค์การ ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาองค์การให้ดีขึ้นโดยนำเอาวิธีการ แนวทางหรือกิจกรรมต่างๆ ที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบเบื้องต้นแล้วว่าเหมาะสมนำไปทดลองปฏิบัติการตามแผนที่วางไว้ มีการติดตาม ตรวจสอบและประเมินกระบวนการปฏิบัติงานและผลลัพธ์ย่อยๆ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนของการทำงาน

2. แนวคิดของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยของนักวิจัยหลายท่านที่มีแนวคิดแตกต่างกันเรียงลำดับ ดังนี้

2.1 แนวคิดของ Lewin. Citing Kermmis and Mc Taggart (1990, อ้างถึงใน ชีรุฒิ เอกะกุล, 2552, หน้า 35 - 36) ได้อธิบายถึงการวิจัยปฏิบัติการว่าเป็นขั้นตอนการดำเนินงานในลักษณะบันไดเวียน (Spiral of Steps) ซึ่งในแต่ละขั้นตอนนี้ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการจะเริ่มต้นด้วยแนวคิดทั่วไปที่ต้องการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลง การพิจารณาว่า จะเริ่มต้นปรับปรุงในส่วนไหนนั้นกลุ่มผู้ร่วมงานจะเป็นผู้กำหนดว่าสิ่งใดที่เป็นปัญหาที่แท้จริงและผลที่ตามมา กลุ่มผู้ร่วมงานคิดวางแผนการทำงานร่วมกัน ในรูปแบบที่

เป็นความสนใจร่วมกัน (Thematic Concern) กลุ่มร่วมกันคิดว่าจะเริ่มต้นเปลี่ยนแปลง ณ จุดใด ซึ่งเป็นการตัดสินใจ บนพื้นฐานของความเป็นไปได้ แนวคิดทั่วไปเกิดขึ้นจากการสำรวจสภาพความเป็นจริงโดยผลที่ได้จากการสำรวจเบื้องต้นนี้ กลุ่มผู้ปฏิบัติการวิจัยปฏิบัติการจะนำไปกำหนดเป็นแผนงานทั่วไปในการปฏิบัติงาน

2.2 แนวคิดของ Elliot (1992, อ้างถึงใน ชีรุฒิ เอกะกุล, 2552, หน้า 38) ได้ทำการปรับปรุงขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการของเลวิน ให้มีความแตกต่างไปจากเดิม เนื่องจากเห็นว่าขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการควรเริ่มต้นด้วยการให้ผู้วิจัยคาดหวังว่าความคิดทั่วไปเป็นสิ่งกำหนดความก้าวหน้าส่วนการสำรวจข้อมูลคือการแสวงหาข้อเท็จจริงและการปฏิบัติ คือ ขั้นตอนที่ดำเนินการต่อไป อีลเลียตยืนยันในแนวความคิดของตนที่จะปรับเปลี่ยนขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการของเลวิน โดยอีลเลียต มีความรู้สึกว่าการคิดทั่วไปนี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ การสำรวจข้อมูลควรจะมีข้องเกี่ยวกับการวิเคราะห์ในลักษณะเช่นเดียวกับการแสวงหาข้อเท็จจริง และจะยังคงดำเนินการต่อไปในวงจรของกิจกรรม มากกว่าที่จะเกิดขึ้นเฉพาะในขั้นตอนเริ่มต้นเท่านั้น

2.3 แนวคิดของ Kemmis & Mc Taggart (อ้างถึงใน ประวิต เอรารวรรณ์, 2545, หน้า 15) กล่าวว่าในประเทศออสเตรเลีย Stephen Kemmis และคณะได้นำแนวคิดของ Lewin มาประยุกต์ใช้ในการวิจัยปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงการจัดการศึกษาของออสเตรเลียจนได้รับการยอมรับและเผยแพร่ไปกว้างขวาง ซึ่งในความคิดของ Kemmis และคณะนั้นการวิจัยปฏิบัติการ คือ การวิจัยแบบมีส่วนร่วมและการร่วมมือกันเป็นหมู่คณะ จะกระทำคนเดียวไม่ได้ เพราะการกระทำเพียงคนเดียวถึงแม้จะเกิดการเปลี่ยนแปลง ก็จะทำลายพลังการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากกลุ่ม ดังนั้นในขั้นตอนของการวิจัยปฏิบัติการจึงต้องกำหนดจุดสนใจร่วมกัน (Thematic Concern) เช่น สนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรและวิธีการสอนให้มีประสิทธิภาพ หรือพัฒนาให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีการวิทยาศาสตร์ให้ลึกซึ้ง เป็นต้น เมื่อได้จุดสนใจร่วมกันแล้วก็จะนำไปสู่การปฏิบัติที่สำคัญ 4 ประการที่เกี่ยวข้องกันเป็นวงจร คือ

การพัฒนาแผนการปฏิบัติเพื่อปรับปรุงสิ่งที่เป็นปัญหา ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานที่มีโครงสร้างและแนวทางการวางแผนต้องมีความยืดหยุ่นและต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตที่อาจส่งผลกระทบต่อแผนที่กำหนดไว้ได้

การปฏิบัติตามแผน ซึ่งเป็นการดำเนินการตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้อย่างละเอียด รอบคอบและมีการควบคุมอย่างสมบูรณ์

การสังเกตผลการปฏิบัติ เป็นการบันทึกข้อมูล หลักฐาน หรือ

ร่องรอยต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับผลที่ได้จากการปฏิบัติ โดยอาจใช้วิธีการวัดแบบต่างๆ เข้ามาช่วย ซึ่งสารสนเทศจากการสังเกตนี้จะนำไปสู่การสะท้อนและปรับปรุงการปฏิบัติอย่างเข้าใจและถูกทิศทาง

การสะท้อนผลการปฏิบัติ เป็นกระบวนการทบทวนการปฏิบัติจากบันทึกที่ได้จากการสังเกตว่าได้ผลเป็นอย่างไร มีปัญหาหรือข้อขัดแย้งอย่างไร เพื่อเป็นพื้นฐานการวางแผนในวงจรต่อไป

จากแนวคิดของนักวิชาการที่ได้กล่าวข้างต้น จะเห็นว่า มักจะเริ่มต้นด้วยการกำหนดปัญหาหรือจุดที่ต้องการปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปสู่ขั้นตอนใหญ่ๆ 3 ขั้นตอน คือ การวางแผน การลงมือปฏิบัติตามแผนและการประเมินผลการปฏิบัติ ซึ่งก็คือการปฏิบัติงานที่เป็นระบบนั่นเอง แต่จุดเด่นของการวิจัยปฏิบัติการนอกเหนือจากความเป็นระบบแล้ว คือ การดำเนินการนั้นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมและการร่วมมือกันทำงานเป็นกลุ่ม มีการสะท้อนผลเพื่อการปรับปรุงสิ่งที่กำลังดำเนินการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดียิ่งขึ้น

3. ขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

จากแนวคิดของนักวิชาการที่ได้กล่าว ผู้วิจัยได้เลือกขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ Kemmis & McTaggart มาใช้ในการทำวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งมีรายละเอียดขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการดังนี้ (องอาจ นัยพัฒน์, 2551, หน้า 343 – 344)

3.1 การวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดแนวทางปฏิบัติการไว้ก่อนล่วงหน้า โดยอาศัยการคาดคะเนแนวโน้มของผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติการตามแผนที่วางไว้ ประกอบกับการระลึกถึงเหตุการณ์หรือเรื่องราวในอดีตที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาที่ต้องการแก้ไขตามประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมของผู้วางแผน ภายใต้การใคร่ครวญไตร่ตรองถึงปัจจัยสนับสนุนขัดขวางความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาต่อต้าน รวมทั้งสภาพการณ์เงื่อนไขอื่นๆ ที่แวดล้อมปัญหาอยู่ในเวลานั้น โดยทั่วไปการวางแผนจะต้องคำนึงถึงความยืดหยุ่น ทั้งนี้เพื่อจะได้สามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งอาจไม่เป็นไปตามเงื่อนไขหรือยากต่อการควบคุมให้เป็นไปในทางที่พึงปรารถนาได้ กิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการจะต้องประกอบด้วยกิจกรรมที่ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาได้ในระดับหนึ่งเป็นอย่างดี และเป็นกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับบริบททางด้านสังคมวัฒนธรรม การเมืองและอื่นๆ ที่เป็นอยู่ใน

สภาวะการณ์เวลานั้น

3.2 การดำเนินการ (Action) เป็นการลงมือดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้อย่างระมัดระวังและควบคุมการปฏิบัติการให้เป็นไปตามที่ระบุไว้ในแผน อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงการปฏิบัติการตามแผนที่กำหนดไว้มีโอกาสเกิดการพลิกผันหรือแปรเปลี่ยนไปตามเงื่อนไขและข้อจำกัดในสภาวะการณ์เวลานั้นได้ ด้วยเหตุนี้แผนปฏิบัติการที่ดีจะต้องมีลักษณะเป็นเพียงแผนทดลองหรือแผนชั่วคราว ซึ่งเปิดช่องทางให้ผู้ปฏิบัติการสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามเงื่อนไขปัจจัยที่เป็นอยู่ในขณะนั้น ดังที่กล่าวมาแล้ว การปฏิบัติการที่ดีจะต้องดำเนินไปอย่างต่อเนื่องเป็นพลวัตภายใต้การใช้ดุลยพินิจตัดสินใจ สิ่งใดควรกระทำตามแผนที่วางไว้ สิ่งใดควรปรับเปลี่ยนให้เข้ากับปัจจัยเงื่อนไขในขณะนั้นแล้วจึงดำเนินกิจกรรมอื่นต่อไป ผู้ปฏิบัติการอาจใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมาช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกระทำของตนได้บางส่วน แต่ประสบการณ์เหล่านั้นก็เป็นเพียงสมมติฐานชั่วคราว ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในเวลานั้นก็ได้

3.3 การสังเกต (Observation) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการและผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานที่ได้ลงมือกระทำลงไป (ทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ) รวมทั้งสังเกตการณ์ปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยขัดขวางการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ตลอดจนประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ลักษณะเป็นอย่างไร การสังเกตการณ์ที่ดีจะต้องมีการวางแผนไว้ก่อนล่วงหน้าอย่างคร่าวๆ โดยจะต้องมีขอบเขตไม่แคบหรือจำกัดจนเกินไป เพื่อจะได้เป็นแนวทางสำหรับการสะท้อนกลับ กระบวนการและผลการปฏิบัติที่จะเกิดขึ้นตามมา นอกจากนี้จะต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่มองเห็นได้ด้วยตาและสัมผัสได้ด้วยกายหรือใจและจะต้องมีความยืดหยุ่นต่อการเก็บรายละเอียดของสรรพสิ่งต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ในหลายแง่มุมและหลายรูปแบบ ดังนั้น นักวิจัยเชิงปฏิบัติการจะต้องมีความพร้อมตลอดเวลาในการสังเกตการณ์ การเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่งต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นและไม่เกิดขึ้นตามแผนที่วางไว้

3.4 การสะท้อนผล (Reflection) เป็นการทวนระลึกถึงการกระทำตามทีบันทึกข้อมูลไว้จากการสังเกตอย่างครุ่นคิดไตร่ตรองในเชิงวิพากษ์กระบวนการและผลการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ ตลอดจนการใคร่ครวญเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยขัดขวางการพัฒนา รวมทั้งประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นว่าเป็นไปตามที่พึงประสงค์หรือไม่ กลยุทธ์ประการหนึ่งที่ช่วยให้กระบวนการสะท้อนกลับเกิดขึ้นอย่างได้ผล ได้แก่ การอภิปรายซักถามในลักษณะวิพากษ์วิจารณ์หรือประเมินผลการปฏิบัติงานระหว่างบุคคลที่มีส่วนร่วมในการวิจัยภายใต้การยึดมั่นต่อเป้าหมายของกลุ่มเป็นหลัก การสะท้อน

ผลโดยอาศัยกระบวนการกลุ่มดังกล่าวนี้ จะนำไปสู่การรื้อถอน (Deconstruction) แนวคิด ความเชื่อและการปฏิบัติงานอย่างเดิมไปสู่การฟื้นฟูหรือปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานตาม แนวทางดั้งเดิมเปลี่ยนไปเป็นการปฏิบัติงานตามวิธีการใหม่ ซึ่งใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการ ทบทวนและปรับปรุงวางแผนปฏิบัติการในวงจรกระบวนการวิจัยในรอบหรือเกลียว ต่อไป

4. รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ในปัจจุบันนี้มีนักวิชาการและนักวิธีวิทยาการวิจัยที่มีชื่อเสียง จากหลาย สาขาวิชาความรู้และอาชีพ นำเสนอรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือ ในการสร้างความรู้เชิงปฏิบัติการสำหรับใช้ในการแก้ไขปัญหาหลายรูปแบบด้วยกัน กล่าว โดยพื้นฐานแล้ว รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการเหล่านั้น ได้รับการพัฒนามาจากแนวคิด ของ Kurt Lewin ตามการตีความผสมผสานกับความรู้ ความเชี่ยวชาญ ตลอดจน ประสบการณ์อันหลากหลายของผู้พัฒนาแต่ละบุคคล หรือคณะเข้าด้วยกัน รูปแบบการ วิจัยเชิงปฏิบัติการต่างๆ เหล่านั้น สามารถจำแนกพิจารณารายละเอียด เพื่อทำความเข้าใจ ได้ดังต่อไปนี้ (Coghlan & Brannick. 2001 ; Kemmis & Mc Taggart. 2000 ; Stringer. 1999, อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์, 2551, หน้า 339 – 341)

4.1 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) หรือที่รู้จักกันใช้ชื่อสั้นๆ ว่า “PAR” เป็นรูปแบบการวิจัยที่เกิดจากการผสมผสาน แนวคิดระหว่างการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research) หรือ “PR” กับ การวิจัย เชิงปฏิบัติการ (Action Research) หรือ “AR” เข้าด้วยกัน การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบนี้ถือ ว่าเป็นแนวทางหรือกลยุทธ์ในการสืบค้นหาความรู้ความจริงทางพฤติกรรมศาสตร์และ สังคมศาสตร์แบบใหม่ โดยมีจุดเน้นอยู่ที่การมีส่วนร่วมระหว่างนักวิจัยในฐานะผู้เชี่ยวชาญ จากภายนอกและบุคคลที่ปฏิบัติงานในหน่วยงาน องค์กร หรือชุมชน ในฐานะผู้มีส่วน เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสียกับปัญหาการวิจัยที่เกิดขึ้นจริงในสถานที่ดังกล่าว ผลการ ศึกษาวิจัยที่ค้นพบหรือสรรค์สร้างขึ้นในรูปของความรู้เชิงปฏิบัติการ ที่ได้จากการสืบค้น แบบมีส่วนร่วมระหว่างมุมมองของคนใน (Emic View) และคนนอก (Etic View) จะถูก นำไปใช้สำหรับปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างทันที่ตามที่ ตามความหมายโดยนัยนี้ จะพบว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (AR) มีความหมายใกล้เคียงกันค่อนข้างมาก กล่าวคือ มีองค์ประกอบหลักร่วมกัน 3 ประการ

ได้แก่ การสืบค้นหาความรู้ความจริงหรือการวิจัย (Inquiry or Research) การมีส่วนร่วม (Participation) และการลงมือดำเนินการเปลี่ยนแปลงใดๆ (Action) องค์ประกอบทั้ง 3 ประการนี้มีความสำคัญยิ่ง ถ้าส่วนใดส่วนหนึ่งขาดหายไป กระบวนการวิจัยจะไม่เรียกว่า เป็น PAR หรือ AR (Greenwood & Levin. 1998 ; Kemmis & Mc Taggart. 1988) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักวิชาการและนักวิทยาการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่มีชื่อเสียงหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ได้แก่ Kemmis & Mc Taggart (2000, หน้า 567) หันมานิยมใช้คำว่า “PAR” แทนคำว่า “AR” หรือ “PR” เพราะมีความหมายเฉพาะเจาะจงมากกว่า

4.2 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบวิพากษ์ (Critical Action Research)

เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่มีลักษณะเน้นหนักไปในด้านการเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแข็งขัน ในกระบวนการทำวิจัยของบุคคลผู้เป็นสมาชิกของชุมชนหรือสังคมในวงกว้าง กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ บุคคลภายในหน่วยงาน องค์กรหรือชุมชน มีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ (Criticism) เกี่ยวกับกิจกรรมการวิจัยการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตลอดจนการปฏิรูปหรือเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ภายใต้สภาวะการณ์เงื่อนไขที่เป็นอยู่ให้ดียิ่งขึ้น นักวิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถแสดงทรรศนะได้อย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งเป็นอิสระและปราศจากการครอบงำทางความคิดและการกระทำจากนักวิจัยที่เป็นผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกหน่วยงาน องค์กร หรือชุมชนซึ่งเป็นสถานที่ทำการศึกษาค้นคว้าวิจัย ดังนั้นจึงทำให้การวิจัยรูปแบบนี้บางครั้งถูกเรียกว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบอิสระ (Emancipatory Action Research)

4.3 การเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ (Action learning) เป็นรูปแบบการ

แสวงหาความรู้เชิงปฏิบัติการรูปแบบหนึ่งซึ่งพัฒนาขึ้นโดย Reg revan (Revan. 1980, 1982, cited in Kemmis & Mc taggart. 2000) ภายใต้แนวความคิดพื้นฐานที่สำคัญที่ว่า การเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระหว่างบุคคลร่วมสาขาวิชาความรู้ หรือสาขาอาชีพเดียวกัน โดยเริ่มต้นจากการกำหนดประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน องค์กร หรือชุมชน และจะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขอย่างเร่งด่วน จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์และตรวจสอบปัญหาดังกล่าว เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ขั้นตอนต่อไปจึงเป็นการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาที่นั้น แล้วจึงทำการลงมือปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้เสร็จแล้วจึงให้ความคิดใคร่ครวญไตร่ตรองในลักษณะสะท้อนกลับผลการปฏิบัติงานที่ได้กระทำลงไปว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่ อย่างไร กล่าวอย่างง่าย ๆ ตามเนื้อหาสาระของความหมายโดยนัยดังกล่าวนี้ การเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ คือ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (AR) ที่ไม่จำเป็นต้องเน้นว่าเป็นการวิจัยและการสร้างความรู้เชิงทฤษฎี ที่เป็น

ประโยชน์สำหรับนำไปใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงานหรือแก้ไขปัญหาอย่างทันที่

4.4 วิทยาศาสตร์เชิงปฏิบัติการ (Action science) เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการรูปแบบหนึ่งที่ Chris Argyris และคณะ (Argyris, Putnam & Smith. 1985, Cited in Argyris. 1993) พัฒนาขึ้นด้วยการผสมผสานวิชาความรู้ทางด้านทฤษฎีระบบ การวิเคราะห์เชิงจิตวิทยาและพฤติกรรมองค์กรเข้าด้วยกัน โดยมีจุดมุ่งเน้นไปที่การสืบค้นหาความรู้เชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific Knowledge) ที่สามารถนำไปใช้สำหรับปฏิบัติการปรับปรุงการปฏิบัติการ (Action Theory) ที่บูรณาการผสมผสานขั้นตอนการสร้างและการทดสอบทฤษฎีเชิงปฏิบัติการเข้าไว้ด้วยกันในลักษณะเป็นแบบองค์รวมขั้นตอนเดียวของการปฏิบัติการในปัจจุบันนี้เป็นที่ยอมรับกันว่า วิทยาศาสตร์เชิงปฏิบัติการ หรือ “วิทยาศาสตร์ภาคปฏิบัติ” (Science of Practice) เป็นรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่มีลักษณะเป็นวิทยาศาสตร์มากที่สุด ภายใต้แนวคิดความเชื่อของกระบวนการทัศน์แบบปฏิฐานนิยม กล่าวคือให้ความสำคัญเกี่ยวกับการทดลอง ความรู้ หรือทฤษฎีที่ผู้ปฏิบัติการแต่ละคนหรือกลุ่มยึดถือไว้ใช้เป็นกรอบอ้างอิงเมื่อจำเป็นต้องให้เหตุผลในการลงมือปฏิบัติการใดๆ (Espoused theory) ว่ามีความเป็นปรนัย ความถูกต้องเที่ยงตรง ความเชื่อถือได้ รวมทั้งความสอดคล้องกลมกลืนกับความรู้หรือทฤษฎีที่ผู้ปฏิบัติการนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงๆ (Theory-In-Use) ในองค์กร ชุมชน และสังคม หรือไม่ อย่างไรก็ตาม ช่องว่างที่เกิดขึ้นระหว่างทฤษฎีเชิงหลักการกับทฤษฎีที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงานจริงๆ จะนำไปสู่การแสวงหามาตรการหรือกลยุทธ์ต่างๆ เพื่อลดช่องว่างดังกล่าวนี้ ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาใดๆ ในองค์กร ชุมชนและสังคมขึ้น แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์เชิงปฏิบัติการดังกล่าวนี้เป็นองค์ประกอบสำคัญของทฤษฎีองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Organizational Learning Theory) ของ Argyris & Schon (1991) ที่ได้รับการกล่าวถึงและถูกนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปีคริสต์ศักราช 1980 เป็นต้นมา

4.5 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบอิงชุมชน (Community -Based Action Research) เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการรูปแบบหนึ่งที่มีรากฐานการพัฒนามาจากการร่วมมือระหว่างนักวิชาการที่เป็นผู้ปฏิบัติการระดับ “มืออาชีพ” กับประชาชนทั่วไปในฐานะ เป็นผู้เกี่ยวข้องหรือสัมผัสกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างแท้จริง การรวมพลังกายและพลังความคิดร่วมกันระหว่าง “นักวิจัยเชิงวิชาการ” ผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะจากภายนอกชุมชนและ “นักวิจัยชาวบ้านหรือนักวิจัยท้องถิ่น” ผู้มีประสบการณ์ตรงกับปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนนำไปสู่การระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ รวมทั้งการสร้างองค์ความรู้หรือ

กลยุทธ์ในการพัฒนาอื่นใดที่มีพื้นฐานมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งมีความสอดคล้องกลมกลืนกับวัฒนธรรม ความเชื่อ ประวัติความเป็นมาและวิถีจักรความเป็นไปของชุมชน (Community Life) เป็นผลให้การใช้ความรู้หรือกลยุทธ์ที่สรรค์สร้างขึ้นในกระบวนการปรับปรุงแก้ไขปัญหาและการเปลี่ยนแปลงใดๆ ในชุมชนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้เพราะประชาชนในชุมชนให้การยอมรับและให้ความร่วมมือในการเป็น “กลไกการพัฒนา” อันสำคัญในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางบวกหรือที่พึงปรารถนาขึ้นในชุมชนที่พวกเขาเหล่านั้นเป็นสมาชิกอยู่

จากรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จะพบว่าโดยทั่วไปมีลักษณะใกล้เคียงกันมากอย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่ามีความแตกต่างกันในด้านระดับความเข้มงวดของแผนแบบการวิจัย และบทบาทการมีส่วนร่วมในการวิจัยของบุคคลภายนอกและภายใน เช่น วิทยาศาสตร์เชิงปฏิบัติการมีระดับความเข้มงวดในการตรวจสอบความถูกต้อง เทียบตรงของความรู้และทฤษฎีที่สร้างขึ้นมากกว่ารูปแบบอื่นๆ นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกก็มีบทบาทสูงในกระบวนการศึกษาวิจัย ในขณะที่การเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบวิพากษ์ มีลักษณะยืดหยุ่นมากกว่าวิทยาศาสตร์เชิงปฏิบัติการ เพราะบุคคลภายในที่เป็นสมาชิกขององค์กร ชุมชน หรือสังคมที่ทำการศึกษามีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยได้อย่างเท่าเทียมกับนักวิจัยที่เป็นบุคคลภายนอก ส่วนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบอิงชุมชน เป็นรูปแบบการวิจัยที่มีระดับของปัญหาหรือโจทย์การวิจัยที่ต้องการแสวงหาความรู้ความจริง ตลอดจนมีขอบเขตเกี่ยวข้องกับบุคคลภายในชุมชนกว้างขวางมากกว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการรูปแบบอื่นๆ ดังนั้นการประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแต่ละรูปแบบจะต้องคำนึงถึงลักษณะต่างๆ เหล่านี้ด้วย

5. ลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

องอาจ นัยพัฒน์ (2551, หน้า 335 – 337) กล่าวว่า โดยแนวคิดพื้นฐานแล้ว การวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาขึ้นมาจากฐานคติความเชื่อ (Assumption) สำคัญที่ว่า การสรรค์สร้างและการใช้ความรู้เชิงปฏิบัติการ (Action or Practical Knowledge) สำหรับแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาใดๆ ในชุมชนหรือสังคมหนึ่งๆ จะต้องตั้งอยู่บนหลักการพื้นฐานของความเป็นประชาธิปไตย ความยุติธรรม ความสันติสุข และความสอดคล้องกลมกลืนกับบริบททางด้านวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ รวมทั้งอยู่ภายใต้บรรยากาศของความเอื้ออาทร หรือเป็นแบบกัลยาณมิตรที่นักวิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ

กระบวนการวิจัยมีการเรียนรู้ร่วมกัน รวมทั้งยอมรับฟังความคิดเห็นและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ความรู้เชิงปฏิบัติการที่เป็นผลผลิตอันเกิดจากความร่วมมือร่วมใจระหว่างนักวิจัยกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ถือว่าเป็นสมบัติร่วมกันของบุคคลทั้งสองฝ่ายความรู้สึกในการเป็นเจ้าของความรู้ดังกล่าวร่วมกันของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัย ในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในระดับล่างหรือระดับท้องถิ่น (Lower/Local Practitioner) ซึ่งมีความใกล้ชิดกับปัญหามากที่สุด เป็นปัจจัยผลักดันสำคัญยิ่งต่อแนวโน้มการนำความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาหรือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงใดๆ ในชุมชนหรือสังคมให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการได้ดียิ่งขึ้น ต่อไปนี้จะกล่าวถึงลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

8 ประการดังนี้

5.1 เกี่ยวข้องกับปัญหาทางด้านการปฏิบัติงาน (Practical Problem) ที่ผู้ปฏิบัติงานระดับล่างมักประสบในขณะที่ทำงานประจำ หรือปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในแต่ละวัน มากกว่าการเกี่ยวข้องกับปัญหาทางด้านทฤษฎี (Theoretical Problem) ซึ่งได้รับการนิยามหรือกล่าวถึงโดยนักวิจัยบริสุทธิ์ (Pure Researchers) ในสาขาวิชาความรู้ใดๆ โดยเฉพาะ

5.2 มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อการทำความเข้าใจ (Understanding) ต่อสภาพปัญหาที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูอย่างลุ่มลึกและกระจ่างชัด ภายใต้กระบวนการใคร่ครวญตรวจสอบในลักษณะสะท้อนกลับผลของยุทธวิธีปฏิบัติที่นักวิจัยเชิงปฏิบัติการได้ลงมือกระทำลงไปอย่างวิพากษ์วิจารณ์ (Critically Self-Reflective Process) อันจะนำไปสู่การได้แนวทางปฏิบัติการสำหรับใช้แก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทแวดล้อมมากยิ่งขึ้น สำหรับดำเนินงานในลำดับต่อไป นอกจากนี้ยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติรวมทั้งสภาวะการณ์เงื่อนไขต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานมากกว่าการมีจุดมุ่งหมายเพื่อการสรรค์สร้างองค์ความรู้เชิงวิชาการอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการเฉพาะ

5.3 มุ่งเน้นการตีความหมายเหตุการณ์ หรือสภาวะการณ์ของปัญหาที่เกิดขึ้น ตามความคิดเห็นหรือทัศนะของผู้ปฏิบัติงานหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับเหตุการณ์หรือสภาวะการณ์ของปัญหาดังกล่าวมากกว่าการอาศัยแนวคิดทฤษฎี กฎหรือหลักการของวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ทั้งนี้เพราะเชื่อว่าท่าทางการกระทำที่ติดต่อกันหรือพฤติกรรมใดๆ ของมนุษย์ทั้งที่ปรากฏให้เห็นเด่นชัดและไม่เห็นเด่นชัด ในเหตุการณ์หรือสภาวะการณ์ของปัญหาหนึ่งๆ สามารถตีความหมายได้โดยการสรุปอ้างอิง (Inference)

จากแรงจูงใจ ความเชื่อ หรือจุดมุ่งหมายของผู้แสดงพฤติกรรมประกอบเข้ากับบริบทแวดล้อมที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมหรือการกระทำเหล่านั้นขึ้น เช่น บรรทัดฐาน ค่านิยม และกฎเกณฑ์ต่างๆ ทางสังคมเป็นสำคัญ โดยนัยดังกล่าวนี้แสดงว่านักวิจัยไม่สามารถตีความหมายพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลใดๆ ได้เลยถ้าปราศจากการพิจารณาบริบทแวดล้อมพฤติกรรมนั้นๆ มาประกอบด้วย

5.4 เสนอผลการวิจัยในรูปแบบเรียบง่าย การเสนอรายงานผลการศึกษาวิจัยในรูปแบบด้วยการเลือกใช้ถ้อยคำสำนวนในระดับเดียวกับผู้ปฏิบัติงาน โดยพยายามหลีกเลี่ยงคำศัพท์เฉพาะสาขาวิชา (Technical Term) และภาษาที่มีลักษณะค่อนข้างเป็นนามธรรม เพื่อทำให้ง่ายต่อการติดตามทำความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงาน นอกจากนี้คำอธิบายเกี่ยวกับผลของการวิจัยตลอดจนกระบวนการวิจัยอื่นๆ สามารถตรวจสอบความตรง (Validity) ได้จากการสนทนาแบบเป็นกันเองกับผู้ปฏิบัติงานและผู้มีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องในทุกๆ ระยะหรือขั้นตอนของกระบวนการทำวิจัย

5.5 มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัย การดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการในทุกขั้นตอนจะต้องอยู่ภายใต้บรรยากาศการมีส่วนร่วม การร่วมมือร่วมใจ การเชื่อถือและไว้วางใจ การเป็นมิตร รวมทั้งความเป็นอิสระและความเสมอภาคในการแสดงความคิดเห็น เช่น ในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนักวิจัยและผู้เข้าร่วมในการวิจัย จะต้องมีส่วนร่วมในการเข้าถึงหรือได้รับทราบข้อมูลแท้จริงที่เกี่ยวข้องกับปัญหาซึ่งกันและกัน แน่มนอนที่สุดว่าทำกิจกรรมต่างๆ ในขั้นตอนนี้จะต้องดำเนินงานภายใต้บรรยากาศของความไว้วางใจ และความเชื่อถือระหว่างนักวิจัยและผู้เข้าร่วมในการวิจัย การให้คำมั่นสัญญาของนักวิจัยต่อตัวอย่างผู้เข้าร่วมในการวิจัยว่าจะเก็บรักษาข้อมูลการวิจัยไว้เป็นความลับ เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่สร้างความไว้วางใจ เป็นต้น

5.6 ผนวกลายความเข้มงวดเกี่ยวกับระเบียบวิธีการศึกษาวิจัย การดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการไม่ยึดติดอยู่ภายใต้กรอบการจัดกระทำทางการทดลองและการควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนอย่างเคร่งครัด แบบตายตัวด้วยแผนแบบของการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research Design) หรือวิธีการทางสถิติใดๆ (Statistical Control) เช่น ANOVA ในลักษณะการกระทำวิจัยทางวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์หรือการวิจัยพื้นฐานบริสุทธิ์อื่นๆ (Pure Basic Research) ที่เน้นการหาคำตอบเพื่อแก้ปัญหาเชิงทฤษฎีในสาขาวิชาใดๆ โดยเฉพาะเท่านั้น อย่างไรก็ตาม แนวคิดพื้นฐานดังกล่าวนี้ไม่ได้หมายความว่าการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีการดังกล่าวให้กลมกลืน หรือสอดคล้องกับลักษณะสาระสำคัญของปัญหา สภาวะการณ์ต่างๆ รวมทั้ง

บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมปัญหาที่ต้องการแสวงหาความรู้ความจริง ด้วยเหตุนี้การวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยทั่วไป อาจเลือกใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณที่อาศัย แผนแบบการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) หรือการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การศึกษาเฉพาะกรณี และการศึกษาเชิงชาติพันธุ์วรรณา เป็นต้น

5.7 ไม่เน้นการสรุปอ้างอิงผลการศึกษาริวิจัยข้ามไปยังบริบทอื่น การสรุปอ้างอิงผลการวิจัยหรือการขยายผลการวิจัยให้ครอบคลุมไปยังห้องเรียน หรือโรงเรียน ที่มีทำเลที่ตั้งหรือบริบทอื่นๆ แตกต่างไปจากทำเล หรือบริบทที่ทำการวิจัย

(Generalization) การวิจัยเชิงปฏิบัติการมีลักษณะค่อนข้างจำกัดกว่าการทดลองทาง วิทยาศาสตร์ ทั้งนี้เพราะการสรุปอ้างอิงผลของการวิจัยที่ได้จากการวิจัยเชิงปฏิบัติการมา สามารถอาศัย “กฎของความครอบคลุม” (Covering law) ตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์หรือการอ้างอิงสาเหตุ (Causal Relationships of Inferences) ดังนั้นในทางปฏิบัติโดยทั่วไป การสรุปอ้างอิงผลของการวิจัยที่ได้จากการวิจัย เชิงปฏิบัติการจึงมีแนวโน้มกระทำเฉพาะในขอบเขตของสถานที่ บุคคลและเวลาที่ ทำการศึกษา อย่างไรก็ตามถ้าต้องการขยายผลของการวิจัยให้ครอบคลุมข้ามไปยัง ขอบเขตอื่นที่นอกเหนือจากสถานที่ บุคคลและเวลาที่ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการก็ สามารถกระทำได้ ถ้าปัจจัยที่เกี่ยวข้องในบริบทเหล่านั้นมีลักษณะคล้ายคลึงหรืออยู่ใน สภาวะการณ์ที่ใกล้เคียงกัน รวมทั้งได้รับการยืนยันจากผลการศึกษาริวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ประกอบ

5.8 สร้างดุลยภาพและความเสมอภาคระหว่างทัศนะของบุคคล ภายในและบุคคลภายนอก นักวิจัยเชิงปฏิบัติการที่เป็นบุคคลภายใน (Insider) และ บุคคลภายนอก (Outsider) สถานที่ทำการศึกษาริวิจัยมีบทบาทสำคัญ 2 ประการ กล่าวคือ บุคคลภายในมีบทบาทเป็นทั้งผู้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ปกติและเป็นนักวิจัยปฏิบัติการใน สถานที่ทำงานของตนเอง ในขณะที่บุคคลภายนอกมีบทบาทเป็นผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ให้คำปรึกษา ทางวิชาการให้กับบุคคลภายในและเป็นนักวิจัยปฏิบัติการเช่นเดียวกับบุคคลภายใน นักวิจัยเชิงปฏิบัติการทั้งที่เป็นบุคคลภายในและบุคคลภายนอก จะต้องปรับบทบาทของ ตนเองให้มีดุลยภาพทางแนวความคิด ความเชื่อและการปฏิบัติอยู่เสมอในแต่ละ สภาวะการณ์ นอกจากนี้จะต้องสร้างความเสมอภาคทางความคิดเห็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินกิจกรรมการวิจัย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งทางความคิดหรือความ สับสน ระหว่างบทบาทเหล่านั้นในขณะที่ปฏิบัติงานวิจัย

สรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นกระบวนการแก้ปัญหาและการพัฒนา

ความสามารถของบุคลากรโดยมีส่วนร่วมในกิจกรรมวิจัยทุกขั้นตอน ตั้งแต่แรกเริ่ม จนกระทั่งสิ้นสุดการดำเนินการ ซึ่งมีขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นการวางแผน (Planning) หมายถึง ขั้นการร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการ ขั้นการดำเนินการ (Action) การดำเนินการในการพัฒนาศักยภาพบุคลากร การอบรมเชิงปฏิบัติการ การฝึกปฏิบัติและการนิเทศภายใน ขั้นการสังเกตการณ์ (Observation) การสังเกตการดำเนินงานในการพัฒนาศักยภาพบุคลากร โดยประเมินตนเองก่อนและหลังการอบรม การประเมินความพึงพอใจ สังเกตพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และ ขั้นการสะท้อนผล (Reflection) ขั้นการดำเนินการในการประเมินผลการพัฒนา สรุปผลการพัฒนาจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ การประเมิน คุณภาพ การประเมินความพึงพอใจ และ วิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

บริษัทโรงเรียนบ้านต้นผึ้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2

1. สภาพทั่วไป

โรงเรียนบ้านต้นผึ้ง ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2480 นายหนู คิริกุล นายอำเภอพรรณานิคม เป็นผู้จัดตั้งโรงเรียน ตั้งอยู่ที่บ้านต้นผึ้งใหม่พัฒนา หมู่ 12 ถนนต้นผึ้ง – นาถ่อน ตำบลต้นผึ้ง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร รหัสไปรษณีย์ 47160 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เปิดสอนตั้งแต่ระดับ อนุบาล 1 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นโรงเรียนขยายโอกาส ที่มีเขตพื้นที่บริการ 8 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านต้นผึ้ง หมู่ 1 บ้านนาถ่อน หมู่ 2 บ้านโนนขมิ้น หมู่ 4 บ้านซัวซอนแคน หมู่ 5 บ้านโนนสะอาด หมู่ 9 บ้านโพธิ์ทอง หมู่ 10 บ้านต้นผึ้งใหม่พัฒนา หมู่ 12 และบ้านนาสำราญ หมู่ 13 ปัจจุบัน นายศิระกานต์ ไตรรงค์ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านต้นผึ้ง

2. อาคารสถานที่

พื้นที่ 23 ไร่ 14 ตารางวา

อาคารเรียน 2 หลัง จำนวน 12 ห้อง

อาคารประกอบ 3 หลัง

ห้องสุขา 3 หลัง จำนวน 6 ที่

ห้องปฏิบัติการทางภาษา 1 ห้อง

ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ 1 ห้อง

3. ข้อมูลนักเรียนโรงเรียนบ้านต้นผึ้ง

ปัจจุบันโรงเรียนบ้านต้นผึ้ง เปิดทำการตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีนายศิวะกานต์ ไตรรงค์ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน มีนักเรียนจำนวน 162 คน ข้าราชการครู จำนวน 13 คน ครูอัตราจ้าง จำนวน 1 คน นักการภารโรง จำนวน 1 คน รวมมีข้าราชการครูและบุคลากรทั้งหมด จำนวน 15 คน

ตาราง 2 จำนวนนักเรียน ปีการศึกษา 2560

ชั้น	นักเรียนทั้งหมด			ครูประจำชั้น
	ชาย	หญิง	รวม	
อ.ป.1	5	6	11	นางบาลี พิชัย
อ.ป.2	5	6	11	นางปราณี ก้อนแพง
รวม	10	12	22	
ป.1	5	6	11	นางวาริวัน นาใจคง
ป.2	5	5	10	นางพิสมัย วงศ์คำตา
ป.3	8	6	14	นางรัศมี นิลเขต
ป.4	6	4	10	นางชมพูนุท อาษาสร้อย
ป.5	4	6	10	นายสุระสิน อ่อนสุระทุม
ป.6	5	6	11	นางอนงค์นารถ สมงาม
รวม	33	33	66	
ม.1	15	11	26	นางวรรณี มาชูร
ม.2	18	13	31	นางพรทิพย์ พิลาจันทร์
ม.3	12	5	17	นายธีปะกร ศรีจันทร์
รวม	45	29	77	
รวมทั้งสิ้น	88	74	162	

4. ข้อมูลทั่วไปของบุคลากรโรงเรียนบ้านต้นผึ้ง

ตาราง 3 จำนวนข้าราชการครูและบุคลากรในโรงเรียน ปีการศึกษา 2560

ที่	ชื่อ - สกุล	เลขที่ ตำแหน่ง	ตำแหน่ง	ระดับ	วุฒิ สูงสุด	วิชาเอก
1	นายศิวะกานต์ ไตรรงค์	3559	ผอ.	คศ.3	ค.ม.	บริหารการศึกษาศึกษา
2	นางศมลยา ตางจกราช	3563	ครู	คศ.1	ค.บ.	ประถมศึกษา
3	นางรัตมี นิลเขต	3564	ครู	คศ.3	ค.บ.	ประถมศึกษา
4	นางพิศมัย วงศ์คำตา	3594	ครู	คศ.3	ค.บ.	ประถมศึกษา
5	นางบาลี พิชัย	4186	ครู	คศ.3	ค.บ.	เกษตรกรรม
6	นางชมพูนุท อาษาสร้อย	4326	ครู	คศ.3	ค.บ.	ประถมศึกษา
7	นางวรรณิ มายูร	4382	ครู	คศ.2	ค.บ.	ประถมศึกษา
8	นายธีปะกร ศรีจันทร์	5305	ครู	คศ.3	ค.บ.	ภาษาอังกฤษ
9	นางอนงค์นารถ สมงาม	5919	ครู	คศ.3	ค.บ.	คอมพิวเตอร์
10	นางมาลี พรหมฉวี	7053	ครู	คศ.3	ค.บ.	สังคมศึกษา
11	นายชาญณรงค์ นริฐกิจ	7500	ครู	คศ.3	ค.บ.	ศิลปะ
12	นางพรทิพย์ พิลาจันทร์	3562	ครู	คศ.3	ค.บ.	คณิตศาสตร์
13	นางวาริวัน นาใจคง	2589	ครู	คศ.3	ค.บ.	เกษตรกรรม
	<u>ครูอัตราจ้าง</u>					
14	นางสาวกิงวิภา เกตุงาม <u>นักการฯ</u>	24	ครู	-	ค.บ.	วิทยาศาสตร์
15	นายกฤษดา อัครพิน	-	-	-	ม. 6	-

ที่มา : แผนปฏิบัติการประจำปี ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนบ้านต้นผึ้ง

5. วิสัยทัศน์โรงเรียนบ้านต้นผึ้ง

ภายในปี 2562 โรงเรียนบ้านต้นผึ้งเป็นองค์กรที่พัฒนาผู้เรียนให้มีวินัย
ใฝ่เรียนรู้ คู่คุณธรรม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6. ภารกิจ

- 6.1 จัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนด้านความซื่อสัตย์ การประหยัด และอดออม
- 6.2 ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย
- 6.3 ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับทักษะการใช้คอมพิวเตอร์
- 6.4 ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับทักษะวิชาชีพ
- 6.5 จัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดีอย่างสม่ำเสมอ
- 6.6 จัดกิจกรรมส่งเสริมตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา

7. เป้าหมาย

- 7.1 นักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงออกด้านความซื่อสัตย์ร้อยละ 80
- 7.2 นักเรียนทุกคนมีบัญชีรายรับ-รายจ่าย
- 7.3 นักเรียนทุกคนมีเงินออมในบัญชีออมทรัพย์ของโรงเรียน ไม่น้อยกว่า 300 บาท
- 7.4 นักเรียนทุกคนสามารถนำเสนอความรู้ได้ไม่น้อยกว่า ปีการศึกษา ละ 1 ครั้ง
- 7.5 โรงเรียนจัดการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ไม่น้อยกว่าปีการศึกษา ละ 40 ชั่วโมง/คน
- 7.6 นักเรียนมีน้ำหนัก-ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐานไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
- 7.7 นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน
- 7.8 นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

8. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านต้นผึ้ง

- 8.1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- 8.2 ซื่อสัตย์สุจริต
- 8.3 มีวินัย

- 8.4 ใฝ่เรียนรู้
- 8.5 อยู่อย่างพอเพียง
- 8.6 มุ่งมั่นในการทำงาน
- 8.7 รักความเป็นไทย
- 8.8 มีจิตสาธารณะ

9. ผลการดำเนินงาน

9.1 ด้านปริมาณ

ประชากรวัยเรียนในเขตบริการของโรงเรียนได้เข้าเรียนเมื่ออายุถึงเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับครบ 100 %

9.2 ด้านคุณภาพ

โรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นที่น่าพอใจ ระยะเวลาในการพัฒนาสถานศึกษาให้จัดการศึกษาได้มาตรฐานในภาพรวม 2 ปี ทิศทางการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาในอนาคต

9.2.1 ผู้เรียนมีความสามารถด้านดนตรีและนาฏศิลป์ ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ร่วมกับวงดนตรีของชุมชนเพื่อรับงานแสดงในงานต่างๆ เพื่อหารายได้อีกทางหนึ่ง

9.2.2 พัฒนาครูให้มีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการส่งเสริมให้เข้ารับการอบรม สัมมนาและศึกษาดูงาน เพื่อนำความรู้มาพัฒนาการเรียนการสอน

9.2.3 การสถานศึกษาจัดทำแผนส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาโดยกำหนดนโยบายในการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโดยเฉพาะห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนที่สำคัญและนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้มีคอมพิวเตอร์ใช้ในการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ

10. ผลการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ปีการศึกษา 2556

10.1 ผู้เรียนระดับประถมศึกษา ได้รับการพัฒนาให้รู้จักทำงานและทำกิจกรรมที่เป็นสำคัญขั้นตอน โดยมีแผนว่าจะทำอะไรก่อนหลังโดยครูอาจจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้

ฝึกคิด ฝึกทำ ฝึกการแก้ปัญหาและคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดทำด้วยเหตุผล ควรฝึกผู้เรียนทำงานหรือเล่นร่วมกัน โดยฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ฝึกนิสัยรักการอ่าน การค้นคว้าจากมุมประสบการณ์ต่างๆ ในชั้นเรียนที่มีสีสันและดึงดูดความสนใจผู้เรียนมากขึ้น

10.2 ผู้เรียนระดับประถมศึกษา ได้รับการพัฒนาฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์และจินตนาการ คิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดไตร่ตรอง โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ อย่างหลากหลาย เช่น โครงการที่เป็นความคิดของผู้เรียนเอง ฝึกการทำตรงความคิดอย่างสม่ำเสมอ การประกวดวาดภาพ เรียงความ การตอบปัญหา การหาข่าวจากสื่อพิมพ์ นำมาวิเคราะห์และรายงานมีการวิพากษ์ วิจารณ์ สิ่งที่ได้เรียนรู้ ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น โดยครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อย่างหลากหลาย เพิ่มการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การเรียนด้วยการทดลอง การสืบค้นข้อมูล การเขียนรายงานพัฒนาผู้เรียนให้ตรงกับสภาพของผู้เรียน

10.3 ครูระดับประถมศึกษา ควรพัฒนาตนเองในด้านการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาความรู้ของตนเองและผู้เรียน โดยการเข้ารับการอบรมเทคนิคการใช้และนำมาใช้ในการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

10.4 สถานศึกษาควรสร้างความเข้าใจระบบประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎกระทรวง ที่ว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาจัดระบบการติดตามงานทั้ง 4 สายงานตามปฏิทินปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ จัดให้มีคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในคุณภาพให้ชัดเจนและรายงานผลอย่างต่อเนื่อง

11. ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ค่าสถิติแยกตามรายวิชา วิชาภาษาอังกฤษ (93) โรงเรียนบ้านต้นผึ้ง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คะแนนเฉลี่ย ระดับ 29.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.75 คะแนนสูงสุด 37.50 คะแนนต่ำสุด 20.00 เทียบกับระดับประเทศ คะแนนเฉลี่ยระดับ 34.59 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 17.29 คะแนนสูงสุด 100.00 คะแนนต่ำสุด 0.00 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 คะแนนเฉลี่ย ระดับ 23.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.33 คะแนนสูงสุด 34.00 คะแนนต่ำสุด 16.00 เทียบกับระดับประเทศ คะแนนเฉลี่ยระดับ

31.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.59 คะแนนสูงสุด 100.00 คะแนนต่ำสุด 0.00 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2560, หน้า 2) โรงเรียนได้สนับสนุนทางด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อเป็นแหล่งศึกษาข้อมูลและส่งเสริมการเรียนรู้ด้านภาษาที่หลากหลาย เน้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการสนทนาทักทาย เป็นสองภาษาทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควบคู่กันในตอนเช้าด้วยคำทักทายง่ายๆ แต่ให้ฝึกพูดเป็นประจำและส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการนำเสนอ ภาษาไทย- ภาษาอังกฤษ วันละคำในกิจกรรมหน้าเสาธงในตอนเช้าก่อนเข้าเรียนทุกวัน ทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษ และไม่กลัวที่จะพูดภาษาอังกฤษ ตลอดจนส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้เข้าศึกษาอบรมผ่านระบบ TEPE Online เพื่อพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ในด้านการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

ในการดำเนินงานของโรงเรียนบ้านต้นผึ้ง มุ่งพัฒนาความสามารถของผู้เรียน เต็มตามศักยภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยบริบทแล้ว เป็นการจัดการศึกษา สำหรับนักเรียน ด้อยโอกาส ในผลการดำเนินงานด้านวิชาการ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน จะค่อนข้างต่ำในรายวิชาภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์ จากข้อเสนอแนะของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) จะเห็นได้ว่า โรงเรียนบ้านต้นผึ้งมีความจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ และ สนับสนุนส่งเสริมครูในด้านการนำเทคโนโลยีและสื่อต่างๆ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อ เพิ่มผลสัมฤทธิ์ให้สูงขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความต้องการพัฒนาศักยภาพครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อมัลติมีเดียและนำมาใช้ในการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ และเรียนรู้อย่างมีความสุข

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

นุจิรา ประทุม (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาบทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาภาษาอังกฤษ เรื่องเทศกาลของชาวตะวันตก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมี ประสิทธิภาพเท่ากับ 78.57/77.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วย บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ความพึงพอใจของ

นักเรียนที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

วันวิสาข์ ปานชะเล (2555, หน้า 95) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ผลการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบเกมการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ : กรณีศึกษานักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้โครงการ English Program โรงเรียนอนุบาลขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการอ่านและเข้าใจความหมายคำศัพท์ภาษาอังกฤษนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เรียนโดยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบเกมการสอน อยู่ในเกณฑ์ดีเยี่ยมตามเกณฑ์ของหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลขอนแก่น มีค่าเฉลี่ย 80 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80 2) การเปรียบเทียบทักษะการอ่านและเข้าใจความหมายคำศัพท์ภาษาอังกฤษพบว่าหลังการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบเกมการสอน กลุ่มเป้าหมายมีพัฒนาการสูงขึ้น 104 คะแนน มีค่าเฉลี่ย 52 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 52

รัชนี เจริญพร (2557, หน้า 97) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพของบทเรียนช่วยสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.62 /79.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ไชยกิตติพงษ์ ไชยเชษฐ (2557, หน้า 168) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย โรงเรียนลำปลาหางวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จากการพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดียพบว่าการดำเนินการทั้ง 2 วงรอบ โดยใช้แนวทางการพัฒนาที่ประกอบด้วย การอบรมเชิงปฏิบัติการ การฝึกปฏิบัติการผลิตและใช้สื่อมัลติมีเดียและการนิเทศติดตามผลผลปรากฏว่าสามารถส่งเสริมให้ครูผู้สอนผลิตสื่อมัลติมีเดียที่มีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ จนส่งผลให้เด็กมีความพึงพอใจในการเรียนโดยใช้สื่อมัลติมีเดียในระดับมากที่สุด

ยอดธง ริยะบุตร (2557, หน้า 127) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มัลติมีเดียกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เรื่องการอ่านเพื่อความเข้าใจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

มัลติมีเดียกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เรื่องการอ่านเพื่อความเข้าใจ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ มีค่าเท่ากับ 86.59 /84.53 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมัลติมีเดีย สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 ความพึงพอใจของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ทิพย์พร ทองนำ (2558, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพครูด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดีย โรงเรียนบ้านผักคำภู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดียของครูพบว่าครูมีความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์เบื้องต้นเป็นอย่างดี แต่ขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะกระบวนการและขั้นตอนในการผลิตสื่อมัลติมีเดียด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สรุปได้ว่าหลังจากที่ครูได้อบรมเชิงปฏิบัติการในการผลิตสื่อมัลติมีเดียทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกิดทักษะและความชำนาญในการผลิตสื่อมัลติมีเดียมากขึ้น โดยรวมผลงานมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

เกษราภรณ์ วงใจฟู (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อประสม สื่อมัลติมีเดียเพื่อเสริมสร้างทักษะทางการอ่านภาษาอังกฤษสรุปได้ว่า สื่อประสมสื่อมัลติมีเดียมีบทบาทอย่างมากในการจัดการเรียนรู้ สื่อจะเป็นตัวกลางในการสื่อสารระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและครูสามารถผลิตสื่อต่างๆขึ้นเพื่อแบ่งเบาภาระในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างดีเพราะสามารถนำมาทบทวนและดูซ้ำได้หลายๆ รอบจนเข้าใจได้

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Stella and George (2001, pp.177 – 191) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลของการพัฒนาทักษะการอ่านโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศได้กล่าวรายงานการค้นพบการศึกษารายกรณี โดยอิทธิพลของคอมพิวเตอร์ช่วยการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่มีต่อทักษะการอ่านของนักเรียน ซึ่งในความเป็นจริงความสามารถของคอมพิวเตอร์ช่วยการเรียนรู้ได้ตรวจสอบอย่างเป็นลำดับขั้นตอนที่ถูกปรับปรุงแก้ไขโดยปรับการแนะนำให้เป็นแบบอย่างของหลักสูตรภาษาฝรั่งเศสต่อกลุ่มเป้าหมายที่พูดภาษากรีกและผลประโยชน์ของการจัดเตรียมคอมพิวเตอร์ช่วยการเรียนรู้ผลที่ได้รับพบว่า

นักเรียนกลุ่มทดลองมีการพัฒนาทักษะการอ่านสูงกว่ากลุ่มควบคุมสามารถสรุปได้ว่าการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยการเรียนรู้มีผลต่อความสามารถในการอ่าน

Blok (2002, pp.101 – 130) ได้ศึกษาความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในการส่งเสริมสอนการอ่านเบื้องต้นในการศึกษาภาษาอังกฤษและภาษาดัตช์ ซึ่งความเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยการเรียนรู้การอ่านในชั้นเริ่มต้นกับเด็ก 5 – 12 ปี ซึ่งพบว่าประสิทธิภาพของการสอนการอ่านในชั้นเริ่มต้นโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนเปรียบเทียบกับการสอนโดยปราศจากคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยประสิทธิภาพของการสอนภาษาอังกฤษมีมากกว่า ภาษาดัตช์ ซึ่งประสิทธิภาพของคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่นัยสำคัญที่ระดับ.05

Kathy (2003, abstract) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ซึ่งพบว่าคอมพิวเตอร์ที่ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในหลายๆ ด้านในชีวิตประจำวันและสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้โดยคอมพิวเตอร์จะดึงดูดความสนใจ กระตุ้นและเพิ่มความสนุกสนานให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ได้รับประโยชน์ในด้านการอ่าน การเขียนนอกจากนี้คอมพิวเตอร์ยังช่วยตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขได้ง่ายทำให้นักเรียนเรียนรู้อย่างสนุกสนานและประสบความสำเร็จในการเรียน

Sharon (2004, pp. 3905 – 3910) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย มีปฏิสัมพันธ์กับการส่งเสริมการสอนทักษะการอ่านได้กล่าวว่า การอ่านมีความสัมพันธ์กับนักเรียนในการเรียนรู้การเรียนทุกวิชาในชีวิตประจำวัน ซึ่งระดับการอ่านของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำมากและการใช้คอมพิวเตอร์มัลติมีเดียส่วนใหญ่ใช้กับนักเรียนที่ระดับสูงซึ่งมีงานวิจัยจำนวนมากได้ศึกษาและแนะนำการใช้สื่อมัลติมีเดียที่หลากหลายที่มีปฏิสัมพันธ์กับการช่วยสอนทักษะการอ่านครูจึงได้ประโยชน์จากคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียที่มีการโต้ระหว่างนักเรียนกับคอมพิวเตอร์มีผลลัพธ์ของประสิทธิภาพไปในทางบวก เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียทำให้เด็กมีความสามารถฟังและปฏิสัมพันธ์กับเรื่องราวซึ่งสามารถสรุปได้ว่าเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียมีปฏิสัมพันธ์กับการส่งเสริมการสอนทักษะการอ่านได้

Ememe (2009, abstract อ้างถึงใน สร้อยสุตา นามนนท์, 2557, หน้า 109) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเป็นการสำรวจการจัดการเรียนรู้ของรัฐบาลท้องถิ่น ประเทศไนจีเรีย ซึ่งพบว่าภาษาแม่ของทั้งครูและนักเรียนเป็นตัวแทรกแซงที่ทำให้การใช้ภาษาอังกฤษ และการจัดการ

เรียนรู้ภาษาอังกฤษในชั้นเรียนเกิดปัญหา นอกจากนี้โรงเรียนยังขาดแคลนสื่อและวัสดุการสอนภาษาอังกฤษ รวมถึงห้องสมุดโรงเรียนขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกที่จะเอื้อประโยชน์ให้ครูและนักเรียน ผู้วิจัยได้เสนอแนะโดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจระหว่างครูผู้สอนภาษาอังกฤษกับชุมชนมากขึ้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศสรุปได้ว่าการจัดการการเรียนรู้ให้เกิดคุณภาพ ต้องเริ่มจากการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนทั้งทางตรงและทางอ้อม ให้มีคุณภาพและองค์กรต้องประกอบไปด้วย แผนพัฒนาคุณภาพ ระบบงาน ภาระงานต่างๆ การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาหลักสูตร การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนการผลิตและใช้สื่อที่หลากหลาย จะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดี ต่อการจัดการเรียนรู้ ซึ่งในสังคมปัจจุบันคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนรู้มากขึ้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่บุคลากรต้องพัฒนาตนเองให้สามารถนำเทคโนโลยี มาใช้เป็นสื่อกลางในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการสืบค้นข้อมูลเพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียสามารถนำมาใช้ เป็นสื่อการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้น เป็นสื่อทางการศึกษาที่มีประโยชน์และนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย